

Stowarzyszenie Gmin
i Powiatów Małopolski

WSPÓLNOTA małopolska

PISMO MARSZAŁKÓW, PREZYDENTÓW, STAROSTÓW, BURMISTRZÓW, WÓJTÓW I RADNYCH

ISSN 1428-4162

Nr 1/2016
2016
Rok XXIV

**I Kongres Samorządów
Terytorialnych RP**

OBRONA TERYTORIALNA KRAJU

I Ogólnopolski Kongres Niskiej Emisji

**Małopolska – analiza sytuacji
w regionie na temat strategii
niskoemisyjnych i termomodernizacji
budynków użyteczności publicznej.**

**Szlaki kulturowe
jako medium
zmian w kulturze**

**IV Małopolskie
Forum Seniorów**

**Współpraca z polskimi
i polonijnymi
organizacjami
na Wschodzie**

25 lat

Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski

Spis treści

Kalendarium SGiPM 2015.....	4
Nowe władze Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski.....	5
Stanowisko XXVIII walnego zebrania członków Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski.....	6
Konferencje.....	14
Najpopularniejszy wójt i burmistrz małopolski.....	15
Konkurs „Białe morza”.....	15
I Ogólnopolski Kongres Niskiej Emisji.....	16
IV Małopolskie Forum Seniorów.....	18
Rozwój kompetencji organizacji polskich i polonijnych na wschodzie kluczem do rozwoju współpracy z Polską.....	21
Szlaki kulturowe jako medium zmian w kulturze.....	23
Małopolska – analiza sytuacji w regionie na temat strategii niskoemisyjnych i termomodernizacji budynków użyteczności publicznej. Wnioski z opracowania.....	26
Kromer festival – nowe wydarzenie kulturalne w Małopolsce.....	28
Gmina Bobowa stawia na wszechstronny rozwój.....	30
25 lat samorządu terytorialnego. Dla człowieka, dla gminy, powiatu i Polski.....	32
Brzesko – „zielona wyspa” dla przedsiębiorczych.....	34
Gołęckie obchody 25-lecia samorządu terytorialnego.....	36
Nowe oblicze kształcenia zawodowego w powiecie gorlickim.....	37
O gorlickim referendum.....	39
10 lat na orawie – przemiany polskiej orawy na przykładzie gminy Jabłonka.....	41
Krzeszowice – tutaj warto: żyć, pracować, wypoczywać.....	44
Biblioteka w Szywnwałdzie.....	45
Pierwszy zbiornik małej retencji w Małopolsce.....	46
Najważniejsze inwestycje i działania, które zmieniły wizerunek i jakość życia mieszkańców gminy Szczucin.....	47
Uroczysta sesja rady gminy Szerzyny.....	49
Dlaczego warto pracować wspólnie? Kilka słów o współpracy organizacji pozarządowych z jednostkami samorządu terytorialnego.....	53

Na okładce: Łopuszna, dwór Tetmajerów, fot. Łukasz Gawel

WSPÓLNOTA
małopolska

Wydawca: Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski

Redakcja: ul. Grodzka 15, 31-006 Kraków, tel./fax 12 421 74 65,

e-mail: biuro@sgpm.krakow.pl

Zespół: Anna Rychły-Mierzwa, Anna Góral, Bartosz Lipszyc, Wojciech Stańczyk

Współpraca: Marcin Gołąbek (Federacja Regionalnych Związków

Gmin i Powiatów RP)

Opracowanie graficzne i skład: Robert Mysior

Szanowni Państwo,

Problem niskiej emisji staje się coraz powszechniejszym i jest coraz głośniejszemu poruszany. Szukając sposobu jego zniwelowania, jako samorządowcy wprowadzamy szereg rozwiązań, przede wszystkim wymieniając źródła ciepła, przeprowadzając termomodernizację budynków, ograniczając emisję komunikacyjną.

Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim przeprowadzana przez Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska wskazuje, że od 2009 r. we wszystkich strefach ochrony powietrza w Małopolsce przekraczane są poziomy dopuszczalne pyłu PM10 i poziom docelowy benzo(a)pirenu, a od roku 2010 również poziom dopuszczalny pyłu PM2,5.

Kontynuując wcześniejsze działania proekologiczne Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski wspólnie z redakcją GlobEnergia 23 kwietnia 2015 r. zorganizowało w Krakowie **I Ogólnopolski Kongres Niskiej Emisji** z udziałem ok. 200 przedstawicieli

samorządu terytorialnego, świata nauki, gospodarki i organizacji społecznych. Celem kongresu była analiza wniosków płynących z dotychczasowych działań podejmowanych na rzecz ograniczenia niskiej emisji oraz przede wszystkim przedstawienie konkretnych działań, które pozwolą na jej ograniczenie w przyszłości.

Nie mniej ważne od zorganizowanego Kongresu było wydanie **poradnika dla JST pt. „Niska emisja. Od przyczyn występowania do sposobów eliminacji”** – wydawnictwa poświęconego szeroko pojętej problematyce niskiej emisji zawierającego praktyczne informacje dotyczące m.in. źródeł i skutków występowania niskiej emisji, sektorów odpowiedzialnych za powstawanie niskiej emisji, sposobów likwidowania tego zjawiska oraz korzyści wynikających z jego eliminacji, a także analizę instrumentów finansowych i prawnych w kontekście ograniczania niskiej emisji.

Innym ważnym wydarzeniem był zorganizowany w 76. rocznicę wybuchu II wojny światowej w jedynej na świecie Muzeum Armii Krajowej **I Kongres Samorządów Terytorialnych RP OBRONA TERYTORIALNA KRAJU**, z udziałem 200 samorządowców, przedstawicieli organizacji proobronnych, środowisk naukowych i kombatanatów. Celem Kongresu było otwarcie debaty nad docelowym modelem Obrony Terytorialnej Kraju i roli samorządu terytorialnego w tym systemie. Obrona

terytorium kraju i ochrona ludności cywilnej przed agresją militarną są w powszechnym odczuciu mieszkańców obawiających się o swoje bezpieczeństwo bardzo ważnym zadaniem, kluczowym dla zapewnienia pokoju. Wyzwania i zagrożenia początków XXI wieku na świecie, a przede wszystkim w naszym regionie, pokazują, że gwarancje bezpieczeństwa kraju dają nie tylko profesjonalne, sprawne siły zbrojne, ale i system niezawodnych sojuszy. Trzecim filarem bezpieczeństwa narodowego w szerokim zakresie staje się powszechny, sprawny i oparty na wspólnotach obywatelskich system obrony terytorialnej, mający w sposób oczywisty charakter defensywny.

Rok 2016 to dla Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski rok szczególnie – obchodzimy 25-lecie powstania SGiPM. W tym czasie zrealizowaliśmy ok. 500 bezpłatnych dla naszych samorządów konferencji, seminariów, szkoleń oraz ok. 60 publikacji poświęconych rozwojowi regionalnemu bezpłatnie przekazywanymi samorządowcom, przyjmowaliśmy stanowiska i apele poświęcone m.in. sprawom samorządu, gospodarki,

bezpieczeństwa, ochrony środowiska.

Prowadzimy **Małopolską Akademię Samorządową** – cykl bezpłatnych szkoleń dla starostów, burmistrzów, wójtów, radnych i pracowników samorządowych obejmujących wybrane zagadnienia z przepisów prawa, które bezpośrednio lub pośrednio dotyczą jednostek samorządu terytorialnego. Corocznie odbywa się ok. 15 szkoleń i seminariów dla prawie 500 samorządowców i pracowników samorządowych.

Wszystkich zainteresowanych naszymi działaniami zapraszam na naszą stronę internetową: **www.sgpm.krakow.pl**.

Patrząc z perspektywy 25 lat istnienia Stowarzyszenia jestem dumny z tego, jak wiele nam – wspólnotom lokalnym i regionalnym w tym czasie udało się zrobić. W imieniu władz SGiPM – koleżanek i kolegów samorządowców – **dziękuję wszystkim samorządowcom wszystkich kadencji pracującym dla swoich sołectw, osiedli, dzielnic, gmin, miast, powiatów i regionu małopolskiego za te 25 lat dobrej współpracy.** Wciąż liczę na więcej i zapraszam do wspólnych przedsięwzięć.

Kazimierz Barczyk
Przewodniczący Stowarzyszenia Gmin
i Powiatów Małopolski

KALENDARIUM SGiPM 2015

- 8 stycznia:** XXIV Noworoczne Spotkanie Oplatkowe Samorządów Małopolski i Polski.
- 8 stycznia:** nadanie tytułu Małopolan Roku Justynie Kowalczyk oraz Kamilowi Stochowi za zasługi w rozwoju i propagowaniu sportu, szczególnie wśród dzieci i młodzieży oraz za lata sportowych wzruszeń.
- 4-5 lutego:** IV Międzynarodowe Forum Gospodarki Odpadami „SOSEXPO 2015”.
- 6 lutego:** Konferencja „Zrównoważony rozwój i stosowanie rozwiązań ekologicznych – środki zewnętrzne na termomodernizację w budynkach użyteczności publicznej”.
- 26 lutego:** transport książek dla bibliotek polskich na Wschodzie.
- 26 lutego:** I Forum Turystyki Ekologicznej w Krakowie.
- 4 marca:** Otwarcie wystawy prac konkursu na koncepcję parku „Białe Morza” z miasteczkiem namiotowym na Świątowie Dni Młodzieży 2016.
- 6 marca:** Dobra termoizolacja w praktyce – szkolenie w ramach Małopolskiej Akademii Samorządowej.
- 19 marca:** Zarządzanie Zasobami Ludzkimi – szkolenie w ramach Małopolskiej Akademii Samorządowej.
- 25 marca:** IX Forum Energia w Gminie w Zamku Królewskim w Niepołomicach.
- 31 marca:** Lider Małopolski 2014 – konferencja podsumowująca XV edycję konkursu na Najlepsze Przedsięwzięcie Roku 2014 w Małopolsce.
- 16 kwietnia:** Badanie satysfakcji klientów urzędów i instytucji administracji samorządowej – szkolenie w ramach Małopolskiej Akademii Samorządowej.
- 23 kwietnia:** I Ogólnopolski Kongres Niskiej Emisji.
- 29 kwietnia:** Krajowe Ramy Interoperacyjności – seminarium szkoleniowe w ramach Małopolskiej Akademii Samorządowej.
- 7 maja:** Uroczyste Spotkanie Kombatantów w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie w przeddzień 70. rocznicy zakończenia II wojny światowej w Europie.
- 3 czerwca:** Promocja książki Anny Marii Anders „Córka generała i piosenkarki” w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie.
- 25 czerwca:** Świątowie Dni Młodzieży szansą dla promocji Polski i rozwoju turystyki religijnej – konferencja i debata.
- 28 czerwca:** projekcja filmu „Małopolska. 25 lat odrodzonego samorządu” w TVP Kraków
- 30 czerwca:** Społeczeństwo informacyjne. E-Administracja. E-PUAP. Bezpieczeństwo i ochrona danych – X Konferencja Samorządowa.
- 2-12 lipca:** Szkoła letnia liderów polskich i polonijnych organizacji na Wschodzie w ramach projektu „Rozwój kompetencji organizacji polskich i polonijnych na Wschodzie kluczem do rozwoju współpracy z Polską” finansowanego ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych.
- 6 lipca:** Powitanie 130 dzieci z Białorusi, Ukrainy, Litwy i Rosji w Krakowie i Małopolsce w ramach XVI edycji Akcji Podarujmy Lato Dzieciom ze Wschodu.
- 23-30 lipca:** warsztaty w Finlandii w ramach projektu YEAP. Young Erasmus+ Ambassadors of Peace.
- 3 września:** I Kongres Samorządów Terytorialnych RP poświęcony Obronie Terytorialnej Kraju.
- 24 września:** „Wydawanie zaświadczeń w zakresie obsługi komunikacyjnej inwestycji – dostęp terenu inwestycji do drogi publicznej a oświadczenie o możliwości przyłączenia obiektu do dróg lądowych oraz połączenia działki z drogą publiczną” – szkolenie w ramach Małopolskiej Akademii Samorządowej.
- 9 października:** Sprawozdawczo – Wyborcze XXVIII Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski.
- 9 października:** Konferencja SGiPM „Polityka społeczna, prozdinna i senioralna”.
- 21 października:** Wizyta studyjna uczestników projektu pn. „Inicjatywa lokalna instrumentem aktywizacji społecznej seniorów. IV Małopolskie Forum Seniorów” w Krakowie; spotkanie z Radą Krakowskich Seniorów i wolontariuszami z Krakowskiego Centrum Seniora.
- 29 października:** „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Małopolsce” – seminarium szkoleniowe”.
- 30 października:** prof. Jerzy Buzek odebrał tytuł Honorowego Obywatela Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa, przyznany mu 8 lipca przez Radę Miasta Krakowa na wniosek Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski.
- 27 listopada:** rozstrzygnięcie XVI edycji współorganizowanego przez SGiPM plebiscytu na Najpopularniejszego Wójta i Burmistrza Małopolski.
- 2 grudnia:** IV Małopolskie Forum Seniorów w ramach projektu „Inicjatywa lokalna instrumentem aktywizacji społecznej Seniorów. IV Małopolskie Forum Seniorów”.
- 21 grudnia:** rozstrzygnięcie VII edycji Konkursu im. Grzegorza Stecha „Bezpieczne drogi w Małopolsce – budujemy chodniki i ścieżki rowerowe” zorganizowanego przez SGiPM.

Nowe władze

Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski

Przewodniczący SGiPM

(wybrany na XXVIII WZD w Krakowie 9 października 2015 r.):

Kazimierz Barczyk

Członkowie Zarządu SGiPM

(wybrani na XXVIII WZD w Krakowie 9 października 2015 r.):

Robert Choma – Prezydent Przemysła (woj. podkarpackie)

Grzegorz Gotfryd – Wójt Szerzyna

Małgorzata Gromala – Wójt Podegrodzia

Wacław Gregorczyk – Burmistrz Krzeszowic

Henryk Juszczyk – Pełnomocnik Prezydenta Białska-Białej (woj. śląskie)

Kazimierz Koprowski – Przewodniczący Rady Miasta Tarnowa

Bogusław Kośmider – Przewodniczący Rady Miasta Krakowa

Artur Koziół – Burmistrz Wieliczki

Tadeusz Kwiatkowski – Starosta Dąbrowski

Małgorzata Małuch – Wójt Sękowej

Dariusz Marczewski – Burmistrz Miechowa

Witold Morawiec – Wójt Olesna

Józef Mroczek – Wicestarosta Bocheński

Ryszard Nowak – Prezydent Nowego Sącza

Sławomir Paterek – Wójt Gnojnika

Stanisław Rybak – Wójt Koszyc

Adam Samborski – Wójt Raclawic

Andrzej Saternus – Burmistrz Chełmka

Wacław Szarek – Burmistrz Sędziszowa (woj. świętokrzyskie)

Członkowie Komisji Rewizyjnej SGiPM

(wybrani na XXVIII WZD w Krakowie 9 października 2015 r.):

Paweł Knafel – Burmistrz Słomnik

Kazimierz Olearczyk – Wójt Bolesławia

Łukasz Palarski – Wójt Zembrzyc

Piotr Śreniawski – Przewodniczący Rady Gminy Oświęcim

Grzegorz Wawryka – Burmistrz Brzeska

Zbigniew Wojas – Wójt Gdowa

Krzysztof Wołos – Z-ca Wójta Wielkiej Wsi.

Zgodnie ze Statutem SGiPM na Wiceprzewodniczących Zarządu Stowarzyszenia zostali wybrani:

Robert Choma – Prezydent Przemysła

Artur Koziół – Burmistrz Wieliczki

Bogusław Kośmider – Przewodniczący Rady Miasta Krakowa

Małgorzata Małuch – Wójt Sękowej

Ryszard Nowak – Prezydent Nowego Sącza

Sekretarzem Zarządu został **Józef Mroczek** – Wicestarosta Bocheński,
a Skarbnikiem **Wacław Szarek** – Burmistrz Sędziszowa.

Przewodniczącym Komisji Rewizyjnej SGiPM został **Kazimierz Olearczyk** – Wójt Bolesławia,
a Sekretarzem KR **Paweł Knafel** – Burmistrz Słomnik.

STANOWISKO

XXVIII WALNEGO ZEBRANIA CZŁONKÓW STOWARZYSZENIA GMIN I POWIATÓW MAŁOPOLSKI

Kraków, 9 października 2015 r.

W obliczu ważnych dla Małopolski i Polski wydarzeń, wyzwania rozwojowych, u progu nowej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej, która stanowi szansę dla naszego kraju i poszczególnych „małych ojczyzn”. Delegaci ponad 100 gmin, powiatów i województwa z terenu historycznej Małopolski skupione od prawie 25 lat w Stowarzyszeniu Gmin i Powiatów Małopolski podczas XXVIII Walnego Zebrania Członków SGiPM przyjmują stanowisko o kierunkach wielowymiarowego rozwoju.

I. INWESTYCJE KOLEJOWE

Inwestycje kolejowe na terenie historycznej Małopolski (do Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski należą głównie JST z Województwa Małopolskiego, a także części Województw Podkarpackiego, Śląskiego i Świętokrzyskiego) niewątpliwie wpłyną na zrównoważony rozwój całego regionu. Będzie to możliwe poprzez dotarcie transportu kolejowego w miejsca gdzie do tej pory był on obecny w sposób marginalny. Pozwoli to większej liczbie lokalnej ludności przemieszczać się w sposób komfortowy, w obrębie województwa, ale także poprzez dalsze połączenia kolejowe również na obszarze całego kraju. Istnienie obu linii kolejowych wpłynie również na zwiększenie atrakcyjności turystycznej tak ciekawie położonych terenów jak m.in., Sądceccyzna. Nowe inwestycje kolejowe mogłyby zostać wykorzystane nie tylko dla ruchu pasażerskiego, ale również towarowego, nie tylko na terenie naszego kraju ale również ze względu na bliskość granicy ze Słowacją także w międzynarodowych połączeniach towarowych.

Konieczne działania to m.in.:

- Zwiększenie dostępności transportowej Krakowa, Tarnowa, Nowego Sącza i Zakopanego;
- szybkie połączenie kolejowe Kraków – Tarnów (do 35 minut) – budowa nowej linii kolejowej Podłęże – Tymbark – Nowy Sącz z rozjazdem do granicy ze Słowacją i Zakopanego (do 2 godzin).

Zwiększenie dostępności transportowej dla obszarów peryferyjnych:

- modernizacja linii kolejowej **Kraków – Miechów – Sędziszów**, w tym modernizacja stacji Tunel,
- modernizacja linii kolejowej **Kraków – Skawina** oraz budowa łącznicy **Kraków – Zabłocie – Kraków – Krzemionki**, skracającej dojazd do Zakopanego i zwiększającej możliwości przewozowe Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej.

Podniesienie jakości i szybkości połączeń kolejowych z sąsiednimi województwami:

- **Śląskie** – modernizacja linii **Kraków – Katowice** (do 35 minut),
- **Podkarpackie** – modernizacja linii **Tarnów – Rzeszów** (1 godzina),
- **Świętokrzyskie** – modernizacja linii **Miechów – Psary**.

Z zadowoleniem przyjmujemy realizację postulowanej przez SGiPM od lat budowy łącznicy kolejowej linii kolejowej Podłęże – Szczyrzyc – Tymbark oraz modernizację linii Chabówka – Nowy Sącz i Nowy Sącz – granica państwa, jako niezwykle istotnego elementu stymulacji gospodarczej, turystycznej i kulturalnej Małopolski.

Jednostki Samorządu Terytorialnego skupione w Stowarzyszeniu Gmin i Powiatów Małopolski apelują o realizację kolejnych inwestycji kolejowych w Województwie Małopolskim. Przypominamy, że w nowej perspektywie budżetowej UE to właśnie ten rodzaj inwestycji ma najwyższy priorytet, bowiem z 20 mld zł przeznaczonych na infrastrukturę komunikacyjną aż 11 mld zł zasili przedsięwzięcia kolejowe. Ta szansa musi być wykorzystana, bowiem jest ostatnią na odrodzenie i rozwój kolei.

II. SZYBKA KOLEJ AGLOMERACYJNA

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski apeluje o dalszy rozwój **Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej obejmującej swoim zasięgiem 2/3 powierzchni i ponad 2 miliony mieszkańców Województwa Małopolskiego**. Sukces jakim był przewóz 1 miliona pasażerów w pierwszym roku na trasie Kraków – Wieliczka pokazuje, że to najszybszy i najtańszy sposób na poprawę komunikacji zbiorowej w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym, pokonanie korków w Krakowie i dbanie o czyste powietrze.

Na terenie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego znajduje się 280 km linii kolejowych, w tym prawie 120 km na terenie Krakowa, 33 stacje, w tym 18 na terenie Krakowa oraz 40 przystanków osobowych, w tym 11 na

terenie Krakowa – **do 2020 ilość stacji i przystanków powinna być podwojona, przy aktywnym udziale Krakowa i okolicznych samorządów.**

Apelujemy o dalsze wspólne działanie Województwa Małopolskiego, Miasta Kraków i PKP Polskie Linie Kolejowe SA, w tym o zakup dwa razy większej ilości pociągów i szynobusów w stosunku do przyjętych planów, organizację przejazdów regionalnych oraz budowę infrastruktury i parkingów w Krakowie i okolicznych miejscowościach.

Apelujemy do samorządów o zaplanowanie w przestrzeni publicznej gmin i powiatów (w szczególności w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego) miejsc na niezbędne parkingi w systemie Park&Ride. Powinny być one zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie stacji kolejowych, dworców autobusowych lub ważnych miejsc użyteczności publicznej, które stanowić będą punkty przesiadkowe w celu kontynuowania podróży przy pomocy środków komunikacji publicznej.

Konieczna jest również budowa sieci węzłów przesiadkowych wraz z budową, przebudową istniejących stacji kolejowych i dworców autobusowych oraz zorganizowaniem atrakcyjnej przestrzeni publicznej porządkującej ruch pieszy i kołowy w rejonie dworców, stacji lub w rejonie ważnych miejsc użyteczności publicznej.

Jak najszybciej powinny powstać planowane już wcześniej do modernizacji linie, a więc prócz **linii SKA z Balic do Wieliczki, linia Trzebinia-Tarnów oraz linia Podbory Skawińskie-Kozłów.** Tak skonstruowana siatka połączeń pozwoli na lepsze skomunikowanie z Krakowem różnych, często odległych, części Małopolski, a także innych regionów.

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski zachęca samorządy do podjęcia działań zmierzających do powstania Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej, kompleksowego projektu służącego zarówno mieszkańcom Małopolski, jak i turystom.

III. INWESTYCJE DROGOWE

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski od lat zwraca uwagę, że infrastruktura drogowa to bardzo istotny czynnik dla rozwoju gospodarczego, bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców naszego regionu.

Brak zapewnienia finansowania kluczowych dla rozwoju Małopolski inwestycji drogowych spowoduje spowolnienie rozwoju gospodarczego oraz dalszą peryferyzację znacznych obszarów Województwa Małopolskiego.

Konieczna jest realizacja następujących inwestycji oraz obwodnic wielu miejscowości:

- **Budowa Beskidzkiej Drogi Integrycyjnej** – czteropasmowej drogi przyspieszonej (klasy GP), która stanie się ważną osią łączącą drogę ekspresową S7

(węzeł Głogoczków) z drogą ekspresową S1 (węzeł Suchy Potok w rejonie Bielska Białej). Dzięki temu połączeniu sieć dróg krajowych w Polsce zostanie powiązana z siecią autostrad w Czechach, co znacznie ułatwi dojazd na południe i południowo-zachód Europy.

- **Budowa „Sądeczanki”** – czteropasmowej drogi przyspieszonej (klasy GP), modernizacja trasy krajowej nr 75 łączącej autostradę A4 z Nowym Sączem i Muszynką oraz budowa nowej drogi ekspresowej łączącej Nowy Sącz z Brzeskiem. „Sądeczanka” to kluczową inwestycją drogową dla rozwoju regionu i ważny czynnik stymulujący ożywienie gospodarcze – szczególnie w turystyce, gdzie szybki i bezpieczny dojazd ma fundamentalne znaczenie.
- **Budowa „Zakopianki”** – czteropasmowej drogi do Podhala z rozprawdzeniem kilkoma trasami na terenie Podhala.
- Budowa autostradowej północnej obwodnicy Krakowa SGiPM ponownie apeluje o przyspieszenie prac nad **budową drogi S7 od granicy woj. świętokrzyskiego do Krakowa.** S7 to ważny dla rozwoju Polski Południowej ciąg komunikacyjny na linii północ-południe, łączący nadbałtyckie porty z obszarami podgóorskimi i przejściem granicznym ze Słowacją, otwierający drogę na południe Europy, a na północy do krajów skandynawskich, nadbałtyckich, a także Obwodu Kaliningradzkiego. Budowa drogi ekspresowej S7 to dla nas priorytet - przyczyni się bezpośrednio do poprawy dostępności komunikacyjnej Małopolski, zarówno dla ruchu krajowego, jak i międzynarodowego na osi północ-południe. Efektem będzie także poprawa jakości wewnątrzregionalnych połączeń komunikacyjnych o znaczeniu lokalnym.

Zgodnie z raportem Najwyższej Izby Kontroli: *W Polsce od lat poważnym problemem jest bardzo wysokie zagrożenie pieszych oraz rowerzystów, czyli tzw. niechronionych (karoserią, pasami, poduszkami powietrznymi) uczestników ruchu, którzy razem stanowią w ostatnich latach ok. 50% zabitych i 40% rannych w wypadkach drogowych. Polska jest w Europie krajem najwyższego ryzyka dla tej grupy uczestników ruchu drogowego. Zagrożenie pieszych Polaków utratą życia w wypadku drogowym jest blisko trzy razy wyższe niż w Niemczech, Hiszpanii, Francji czy Wielkiej Brytanii. Tam rocznie ginie ok. 400 pieszych, w Polsce ponad 1100 osób (ok. 1/3 ogółu ofiar śmiertelnych - w 2013 roku na polskich drogach zginęło ogółem 3357 osób, w tym 1140 pieszych).* Ze względu na wciąż bardzo wysokie zagrożenie pieszych i rowerzystów Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski apeluje do małopolskich samorządów o dalsze budowanie chodników, poboczy i ścieżek rowerowych.

Wymienione wyżej inwestycje są niezbędne dla zrównoważonego rozwoju Małopolski. Są również wyrazem wyrównywania szans mieszkańców regionu, bodźcem stymulującym turystykę, wzmacniającym gospodarkę

i wzmagającym bezpieczeństwo. Dlatego też Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski stanowczo opowiada się za jak najszybszą realizacją wyżej wymienionych przedsięwzięć.

IV. OCHRONA POWIETRZA

5 kwietnia 2013 r. na Wawelu Sejmiki Województw Małopolskiego i Śląskiego uchwaliły wspólną „Strategię dla rozwoju Polski południowej w obszarze województw małopolskiego i śląskiego do roku 2020”, w której z naszej inicjatywy zapisany został program działań dla poprawy ochrony środowiska, w tym szczególnie radykalnego zmniejszenia niskiej emisji i ograniczania zanieczyszczenia powietrza.

Zgodnie z wnioskami zorganizowanego w 2015 r. przez Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski **I Ogólnopolskiego Kongresu Niskiej Emisji problem czystości powietrza w Małopolsce nie dotyczy tylko większych miast, ale również miasteczek i wsi – wszystkich mieszkańców i samorządów Małopolski**. Emisja dwutlenku węgla na osobę na terenach wiejskich i podmiejskich na wsi bywa wyższa niż w mieście, głównie z powodu licznych palenisk domowych, a w miastach w znacznym stopniu ze względu na spaliny samochodów. Ze względów infrastrukturalnych i ekonomicznych społeczności wiejskie są zmuszone do wyboru takich źródeł energii, jak węgiel, olej opałowy czy drewno, które zanieczyszczają środowisko.

W nowej perspektywie finansowej UE konieczne jest pojęcia działań związanych z ochroną powietrza nie tylko dla ludności miejskiej, ale także wiejskiej, czyli **dla ok. 52% obywateli Województwa Małopolskiego**. Sam tylko zakaz opalania paliwami stałymi nie sprawdzi się na terenach wiejskich, bo tylko ok. **230 tys. gospodarstw domowych na wsi jest odbiorcami gazu, z czego około połowa używa gazu go ogrzewania**.

Konieczne jest pozyskanie środków na maksymalne wykorzystanie i dociążanie istniejącego systemu ciepłowniczego, a także wprowadzenia alternatywnych źródeł energii cieplnej zwłaszcza na terenach wiejskich. Aby poprawić jakość powietrza w regionie, mieszkańcy terenów muszą mieć wsparcie finansowe w stosowaniu nowych, efektywnych źródeł energii.

Apelujemy o aktywny udział samorządów w krajowym programie KAWKA z budżetem 800 mln zł, który przy dużym zainteresowaniu może zostać zwiększony, ponieważ w 2015 r. kryteria programu zostały skorygowane tak, by więcej gmin mogło z niego skorzystać.

Program „KAWKA – Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii” już doprowadził do poprawy jakości powietrza w ponad 50 polskich miastach.

Najwyższa Izba Kontroli w ramach przeprowadzonej w 2014 r. kontroli zadań w zakresie ochrony powietrza w Polsce, stwierdziła, że w latach 2008-2013 jakość powietrza na terenie województw objętych kontrolą nie uległa zdecydowanej poprawie, co świadczy to o nieskuteczności działań organów administracji w tym zakresie. Wystosowała również szereg wniosków do Ministra Środowiska o przeprowadzenie działań legislacyjnych, których efektem powinno być ograniczenie negatywnego oddziaływania na jakość powietrza kotłów grzewczych małej mocy i ruchu pojazdów. Zabiegi o poprawę stanu atmosfery w przypadku Polski przynoszą na razie widoczne zmiany w odniesieniu do przemysłowych źródeł zanieczyszczenia. **W przypadku niskiej emisji, generowanej przez rozproszone, indywidualne źródła ogrzewania oraz transport efekty są bardzo mierne, niewspółmiernie mniejsze niż w obszarze gospodarki ściekowej czy gospodarki odpadami**.

Apelujemy do małopolskich samorządów o tworzenie gminnych i miejskich programów ograniczania niskiej emisji, w ramach których utworzone zostaną gminne programy dotacyjne (dla osób fizycznych) na dofinansowanie kosztów wymiany źródeł ciepła, w tym kotłów węglowych piątej generacji przy współfinansowaniu przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie. Dofinansowanie unijne dotyczy tylko kotłów węglowych najnowszej piątej generacji, dlatego mieszkańcy mogą albo sami inwestować w kotły niższej klasy lub otrzymać pieniądze z dotacji na najnowocześniejsze piece.

Aby uzyskać pożądaną efekt ekologiczny konieczne jest wykorzystanie nowoczesnych technologii, kotłów na węgiel lub biomasę spełniających najwyższe standardy, umożliwiających uzyskanie największego efektu redukcji emisji przy najniższych kosztach inwestycyjnych. Równocześnie promocji wymaga wspieranie tych inwestycji poprzez instalację pomp ciepła, jako technologii najbardziej dostosowanych do realiów klimatycznych Polski. Wsparcie tych działań poprzez wprowadzenie administracyjnych wymagań w zakresie standardów emisji dla kotłów dopuszczonych do stosowania na wskazanym obszarze zapewni zachowanie trwałości efektów uzyskanych w ramach programów pomocowych. Działania te powinny być uzupełnione prowadzenie termomodernizacji budynków, która zmniejsza zapotrzebowania na energię cieplną i ogranicza ilości spalane surowca energetycznego, a także promowanie standardów budownictwa energooszczędne lub pasywnego, które gwarantują minimalne zużycie energii cieplnej.

W dużych skupiskach miejskich podstawowym kierunkiem zmian powinna być intensyfikacja sieci ciepłowniczych, spełniająca jednocześnie dwa zadania. Z jednej strony stanowić ona powinna sposób na

eliminowanie niewydajnych indywidualnych palenisk węglowych, z drugiej - poprzez zapewnienie ciepłej wody do celów sanitarnych – winna ograniczać obecność w budynkach wielorodzinnych niebezpiecznych instalacji gazowych. W tym przypadku argumentem przemawiającym za przyjęciem takiego rozwiązania powinny być względy bezpieczeństwa i korzyści ekonomiczne.

Rozwój sieci ciepłowniczej pozwoli także na racjonalizację całego segmentu zaopatrzenia ciepło bazującego na węglu. Jego modernizacja a nie likwidacja może mieć ogromne znacznie społeczne i gospodarcze z punktu widzenia stabilności energetycznej Polski.

W najbardziej zagrożonych mikroregionach i miastach konieczna jest realizacja kompleksowych planów eliminacji najbardziej niewydajnych i szkodliwych palenisk na paliwa stałe. Wsparcie dla tego procesu musi uwzględniać sytuację ekonomiczną mieszkańców w dłuższym horyzoncie czasowym. Pożądane jest także przygotowanie wsparcia w postaci ulg podatkowych umożliwiających szerokie stosowanie w zabytkowych strefach miast ogrzewania elektrycznego. W przypadku tych obszarów jest to racjonalna i bezpieczna metoda wprowadzania nowoczesnych technologii z poszanowaniem uwarunkowań konserwatorskich oraz barier w zakresie infrastruktury gazowej czy centralnego ogrzewania. Istnieje jednocześnie potrzeba opracowania wyodrębnionych planów likwidacji niskiej emisji w obrębie zabytkowych centrów z uwagi na liczne, nietypowe problemy jakie tam występują, związane m. in. z możliwościami przeprowadzania termomodernizacji obiektów.

Obok rozwiązań realizowanych regionalnie lub lokalnie, ukierunkowanych na obniżanie emisji na określonym obszarze i dla określonych warunków terenowych, istotna staje się potrzeba znacznego zwiększenia wysiłków w celu ochrony powietrza na terenie całego kraju. Przyjęta ostatnio ustawa nie jest wymierzona w węgiel, ale ma doprowadzić do tego, aby w cywilizowany sposób stosować węgiel dobrej jakości w nowoczesnych kotłach, zmniejszając szkodliwą emisję o kilkaset procent. Konieczne jest także stałe poszerzanie sektora Odnawialnych Źródeł Energii nie tylko w obrębie terenów, objętych intensywnymi programami likwidacji niskiej emisji jak obszar Małopolski i Śląska.

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski stanowczo opowiada się za intensyfikacją działań zmierzających do poprawy jakości powietrza w naszym kraju. Apelujemy do samorządów skorzystanie z wszystkich możliwych instrumentów, które będą zmierzały do osiągnięcia tego stanu rzeczy. Z zadowoleniem przyjmujemy fakt podpisania przez Prezydenta RP nowelizacji ustawy „Prawo ochrony środowiska”, oczekujemy, że zawarte w niej rozwiązania rychło przełożą się na konkretne działania eliminujące z naszego środowiska niską emisję dla dobra mieszkańców i 12 milionów turystów.

V. NOWOCZESNY TRANSPORT PUBLICZNY

W zakresie transportu kluczowe znaczenie ma ograniczenie ruchu samochodowego w centrach miast poprzez usprawnienie ekologicznego transportu publicznego. W przypadku dużych miast o intensywnym ruchu komunikacyjnym, istotne jest wprowadzanie rozwiązań ograniczających oddziaływanie transportu na jakość powietrza. W pierwszej kolejności powinna być prowadzona kontrola pojazdów poruszających się po drogach w zakresie poziomu emisji zanieczyszczeń w spalinach i prawidłowość prowadzenia okresowych przeglądów technicznych. **Pożądanym rozwiązaniem jest również wprowadzanie stref ograniczonej emisji komunikacyjnej, czyli zakazu wjazdu do centrów miast dla pojazdów, które nie spełniają wymaganych norm emisji zanieczyszczeń w spalinach.** Ograniczenia te dotyczą zwłaszcza pojazdów z silnikiem Diesla, które są źródłem znacznie większej emisji szkodliwych pyłów i tlenków azotu do powietrza. W przypadku tego typu pojazdów ostatnie badania porównawcze wskazują na ich niezwykle negatywny wpływ poprzez emisję niebezpiecznie wysokich stężeń benzo(a)piranu, a w przypadku Polski na powszechne zagrożenie dla zdrowia z uwagi na ogromne obszary z przekroczeniem norm tej substancji.

Realizacja tego zdania wymaga szerokiego wachlarza przedsięwzięć, zaczynając od zmian norm prawnych (wspomniane możliwości ograniczania wjazdu pojazdów o największej emisji substancji szkodliwych), **poprzez inwestycje w ekologiczny, niskoemisyjny transport szynowy i systemy Park&Ride, po poprawienie nawierzchni oraz organizacji ruchu.** W tym przypadku, zwłaszcza dla ośrodkowo największym obecnie zagrożeniu potrzebne będzie przygotowanie wieloletnich planów racjonalizacji systemu transportowego, tworzonych pod kątem zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko. Z uwagi na polską specyfikę transportu podmiejskiego i aglomeracyjnego, konieczne będzie wprowadzanie niepopularnych, ale niezbędnych zmian w zakresie dostępu prywatnych, drobnych przewoźników do centrów miasta zagrożonych niską emisją. Jednocześnie plany rozwojowe w zakresie komunikacji publicznej powinny szeroko uwzględniać niskoemisyjne środki transportu szynowego. **Dla dużych aglomeracji miejskich zasadnym rozwiązaniem staje się ograniczanie transportu samochodowego (busy) na rzecz kolei aglomeracyjnych ściśle powiązanych z liniami tramwajowymi czy ekologicznymi autobusami.** Jednocześnie, aby rozwiązania te zapewniały porównywalną elastyczność systemu w ruchu podmiejskim, należy – idąc wzorem Czech czy Niemiec – budować zintegrowane systemy transportu publicznego. Zarządzanie transportem w takim układzie pozwoli na jego racjonalizację i jednocześnie panowanie nad efektywnością procesów modernizacyjnych, także w wymiarze ekologicznym.

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski wzywa samorządy do ujęcia w swych strategiach, prognozach i innych dokumentach planistycznych zagadnienia unowocześnienia transportu. Z uwagi na złożoność problemu likwidacji niskiej emisji oraz jej uwarunkowania społeczno-ekonomiczne zadanie to powinno być realizowane w oparciu o systemową współpracę samorządów terytorialnych, wspieraną przez centralne środki finansowe i ogólnokrajowe ramy prawne. Efektywność tych poczynań uzależniona będzie w dużej mierze od skutecznego wykorzystania dostępnych zasobów finansowych na poziomie centralnym i regionalnym.

VI. ZAGROŻENIE POWODZIĄ

W ostatnich latach stale zwiększa się liczba powodzi a ich przebieg jest coraz bardziej gwałtowny, co nie tylko przenosi się w bezpośredni sposób na zwiększenie zagrożenia życia i zdrowia mieszkańców, ale i ogromne finansowe straty. W dorzeczu górnej Wisły, a więc na terenach województw małopolskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego, śląskiego i lubelskiego w latach 1953-2006 straty te wynosiły niemal połowę wszystkich strat powodziowych w Polsce, choć powierzchnia tego dorzecza to zaledwie 15 proc. powierzchni kraju (straty te wynoszą ponad 670 mln zł rocznie). Zagrożone podtopieniami są głównie duże aglomeracje miejskie. Ich gwałtownemu rozrostowi nie towarzyszy bowiem modernizacja kanalizacji deszczowej czy budowa zabezpieczeń przeciwpowodziowych.

Samorządy powinny na bieżąco aktualizować plany zagospodarowania przestrzennego w oparciu o nowe mapy zagrożenia powodziowego oraz systemy wczesnego ostrzegania przed powodzią. Konieczne jest także opracowanie kompleksowego programu małej retencji, wspomaganego przez samorządy i wojewodów. Należy włączyć w ów mechanizm także inicjatywy oddolne, coraz częściej pojawiające się na terenie naszego regionu.

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski apeluje o sukcesywne podnoszenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego przez podjęcie odpowiednich i zsynchronizowanych działań mających zabezpieczyć dorzecze najdłuższej rzeki w Polsce. Konieczne są inwestycje polegające na regulacji korytek rzek, budowy zbiorników retencyjnych, w tym także obiektów małej retencji, budowy monitorowanych inteligentnych wałów przeciwpowodziowych, modernizacji stopni wodnych i polderów zalewowych.

VII. OBRONA TERYTORIALNA KRAJU

We wrześniu br. Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski było współorganizatorem

I Ogólnopolskiego Kongresu Samorządów Terytorialnych RP „Obrona Terytorialna Kraju” w Muzeum Armii Krajowej, który stanowił otwarcie debaty nad powołaniem oraz docelowym modelem Obrony Terytorialnej Kraju i rolą samorządu terytorialnego w tym systemie.

Po profesjonalizacji wojska, bardzo dużym zmniejszeniu liczby żołnierzy i odejściu od poboru powszechnego stworzenie systemu Obrony Terytorialnej Kraju to zadanie kluczowe dla bezpieczeństwa Polski, wpisujące się zarówno w założenia systemu bezpieczeństwa NATO (Pakt zobowiązuje państwa członkowskie do „*utrzymywania i rozwijania swojej indywidualnej (...) zdolności do odparcia zbrojnej napaści*”), jak i Unii Europejskiej (decyzja PE i RUE z dn. 17.12.2013 w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności: „*działania państw członkowskich w dziedzinie ochrony ludności w dążeniu do zwiększenia skuteczności systemów zapobiegania klęskom żywiołowym i katastrofom spowodowanym przez człowieka*”). Warto podkreślić, że **system OTK zakłada również wykorzystywanie sił zbrojnych do walki z klęskami żywiołowymi, skutkami katastrof**, działaniem w obliczu innych sytuacji kryzysowych, w tym np. potencjalnego napływu kilkuset tysięcy uchodźców z Ukrainy w wyniku nasilenia konfliktu przez Rosję.

Tworzenie Obrony Terytorialnej Kraju to proces, którego podstawę powinno stanowić efektywne prawo regulujące i porządkujące OTK oraz w sposób przejrzysty wskazujące źródła jej finansowania na każdym szczeblu oraz model współpracy z obroną cywilną i systemem ratowniczo-gaśniczym.

Pomimo długoletnich zaniechań w tym obszarze ze strony władz centralnych, dużą aktywność wykazuje samorząd terytorialny oraz oddolne obywatelskie ruchy, organizacje pro obronnej paramilitarne zraszające kilkadziesiąt tysięcy osób.

Oprócz działań logistycznych należy podjąć również działania w postaci długofalowej kampanii edukacyjnej i promocyjnej adresowanej do wszystkich pokoleń, tak aby jak najlepiej wykorzystać ten potencjał i entuzjazm. W interesie Polski jest kreowanie mody na patriotyzm – działanie na rzecz szeroko rozumianego bezpieczeństwa swoich rodzin, domów, małych ojczyzn, regionów i kraju. Należy wykorzystać rosnący prestiż służby wojskowej jako ścieżki kariery zawodowej i powiązać go z możliwościami awansu z formacji ochotniczych.

Budowanie nowoczesnego modelu obrony terytorialnej wymaga oparcia go o tradycje polskiej wojskowości i ponowne wpisanie tej aktywności obywatelskiej w programy edukacyjne. Szczególne znaczenie może mieć tu odwołanie się do doświadczeń okresu odradzania się polskiej niepodległości. W tym kontekście konieczne jest nowe spojrzenie na rolę, jaką przed i po I wojnie światowej na ziemiach polskich odgrywały takie

organizacje jak „Strzelec”, „Sokół” czy „Drużyny Bartoszo-we”. Musimy promować te tradycje nie tylko jako element procesu odzyskiwania niepodległości, lecz również jako ważny rodzaj aktywności obywatelskiej na rzecz bezpieczeństwa naszych Małych Ojczyzn.

Prawie 2500 gmin i 350 powiatów oraz 16 województw to struktury samorządowe wspólnot mieszkańców, które na Czele z Wójtami, Burmistrzami, Starostami i Marszałkami chcą i powinny być ważnym partnerem OTK w ramach państwowego modelu i w ścisłej współpracy z Prezydentem, Rządem, Woj-skim Polskim, obroną cywilną, zawodową i Ochot-niczą Strażą Pożarną (liczącą obecnie prawie 700 tys. osób w 16 tysiącach jednostek w licznych wioskach) oraz lokalnymi organizacjami pozarządowymi, strażami miejskimi, firmami ochroniarskimi i myśliwymi, itp. na terenie JST. Na terenie $\frac{3}{4}$ JST nie ma jednostek wojskowych, a w takim systemie oprócz kosztownych, ale niezbędnych sił zbrojnych, bardzo małym nakładem można osiągnąć wielkie efekty – wydatki na liczącą setki tysięcy osób OTK powinny stanowić nawet od 5% do 10% rocznych wydatków na obronę kraju, w zależności od wielkości, jakości uzbrojenia i standardu szkoleń. Ważną rolę w rozwoju OTK powinny odgrywać samorządy, zwłaszcza znajdujący się najbliżej obywatela samorząd gminny. Włączenie jego struktur w mechanizmy tworzącej się Obrony Terytorialnej Kraju uczyni ten program skuteczniejszym i bardziej wszechstronnym.

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski wzywa władze państwowe do rozpoczęcia intensywnych prac nad stworzeniem kompleksowego programu Obrony Terytorialnej Kraju, mocno osadzonego w strukturach państwa i posiadającego solidne źródła finansowania.

VIII. BUDOWA SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski apeluje do jednostek samorządu terytorialnego o ciągłe podnoszenie standardów społeczeństwa obywatelskiego w Małych Ojczyznach.

Samorząd terytorialny to bardzo ważny element w strukturze społeczeństwa obywatelskiego jako partner dla obywateli, organizacji pozarządowych i lokalnych mediów. Relacje pomiędzy władzami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi muszą mieć charakter partnerski, zgodnie z zasadą subsydiarności.

Rolą samorządu terytorialnego jest również wspieranie organizacji pozarządowych w ich najtrudniejszej początkowej fazie poprzez pomoc organizacyjną i finansową, dzięki czemu z czasem powstaną efektywni i skuteczni partnerzy, stanowiący ważny element w realizacji wspólnych celów regionalnych i lokalnych.

Jako Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski postulujemy powołanie m.in.:

- **Gminnych i Miejskich Rad Seniorów oraz Gminnych i Miejskich Rad Młodzieżowych.**

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski zwraca się szczególnie do rad gmin o inicjowanie środowisk i pomoc w organizowaniu Rad Seniorów i Rad Młodzieżowych jako ciał opiniodawczych, doradczych, konsultacyjnych, aktywizujących lokalne społeczności. Od 2001 r. w ustawie o samorządzie gminnym istnieje przepis pozwalający na powołanie młodzieżowych rad gmin - organów konsultacyjnych, które mają na celu aktywizację obywatelską młodych ludzi. Od 30 listopada 2013 r. obowiązuje natomiast nowy przepis tej ustawy - art. 5c, który pozwala powołać nowe ciało o charakterze doradczym, reprezentujące środowiska osób starszych - gminną radę seniorów.

- **Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski zachęca samorządy do wprowadzania i promowania budżetów obywatelskich oraz podejmowania uchwał wprowadzających inicjatywę lokalną.**

Wprowadzenie tych mechanizmów partycypacji społecznej niesie za sobą korzyści dla samorządu terytorialnego oraz mieszkańców, głównie przez podniesienie wiedzy mieszkańców o tym, jak funkcjonuje samorząd, jakie są zadania budżetu i jak wygląda zarządzanie finansami publicznymi. Mechanizmy partycypacyjne pozwalają również na większą integrację mieszkańców wokół najważniejszych dla nich spraw, a władzom umożliwiają poznanie pomysłów, potrzeb i opinii mieszkańców. Dzięki aktywnemu udziałowi mieszkańców i współdecydowaniu o kierunkach prowadzonej polityki lokalnych władz rośnie także poziom wzajemnego zaufania.

- **Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski zachęca do aktywizacji środowiska lokalne poprzez wspieranie zakładania stowarzyszeń i fundacji.** Z podziwem patrzymy na działalność Ochotniczych Straży Pożarnych i Kół Gospodyń Wiejskich oraz dziękujemy za ich zaangażowanie. Dziękujemy także innym organizacjom, które prężnie działają w naszych „Małych Ojczyznach.

SGiPM podejmuje współpracę z Polskim Stowarzyszenie Prasy Lokalnej, obejmuje patronat i udziela wsparcia Forum Prasy Lokalnej i Forum Mediów Polonijnych, które cyklicznie odbywa się w Małopolsce, podkreślając prestiż naszego regionu oraz dając przykład jak można integrować i obywatelsko pobudzać społeczności lokalne.

Wymienione wyżej działania, jak i wiele innych ważnych i potrzebnych aktywności ze strony Samorządu, w walnie przyczynią się do budowania społeczeństwa obywatelskiego w Polsce. Stowarzyszenie Gmin i Powiatów

Małopolski zachęca Samorządy to podejmowania tych wyzwań, bowiem społeczeństwo obywatelskie stanowi fundament Samorządu, bez którego ten ostatni traci rację bytu.

IX. UNIwersYTETY TRZECIEGO WIEKU W KAŻDEJ GMINIE

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski od początku aktywnie uczestniczy w realizacji Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych ASOS. Jesienią br. będziemy organizowali czwarte już Małopolskie Forum Seniorów. Od 4 lat nasze projekty dla seniorów realizowane są również we współpracy z Uniwersytetami Trzeciego Wieku (UTW).

Obecnie osoby starsze stanowią prawie 13% polskiego społeczeństwa, a liczy się, że za 15 lat będą już stanowić 17% ogółu ludności w Polsce. UTW realizują ważne dla seniorów potrzeby, takie jak: zdobywania i poszerzania wiedzy i umiejętności, poznawania środowiska, realizacji działań społecznie użytecznych, a przede wszystkich przeciwdziałają wykluczeniu i spełniają funkcję integrującą społecznie, przynależności do grupy. Zajęcia UTW to doskonały sposób spędzania czasu wolnego i utrzymywania więzi towarzyskich.

W obliczu zachodzących w Polsce zmian demograficznych i ich konsekwencji Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski apeluje do małopolskich samorządów o tworzenie UTW, jako najpopularniejszej formy aktywizacji i edukacji ludzi starszych. Rekomendujemy wszystkim gminom rozpoczęcie starań o stworzenie własnych Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz włączanie się w ich ogólnopolską sieć, dla aktywizacji seniorów i dalszego wykorzystania ich wiedzy, doświadczenia, energii i zapału dla obopólnego dobra - ich oraz naszych społeczności lokalnych.

X. ŚWIATOWE DNI MŁODZIEŻY

Wielkimi krokami zbliżamy się do **Światowych Dni Młodzieży**, które odbędą się w Krakowie i Wieliczce w 2016 roku, gromadząc prawdopodobnie **ok. 2 - 3 miliony osób z całego świata**. Jest to bezprecedensowe wydarzenie również o nieocenionym potencjale promocyjnym zarówno dla Krakowa, jak i całej Małopolski. „Sercem” tych wydarzeń będą Sanktuaria św. Jana Pawła II i Bożego Miłosierdzia w krakowskich Łagiewnikach oraz otaczający je teren, gdzie Ojciec Święty Franciszek spotka się z młodzieżą.

Światowe Dni Młodzieży w 2016 r. to wydarzenia, których znaczenie dla promocji Małopolskiej Krakowa, jako regionu o szczególnych walorach turystycznych, trudno przecenić. To dla nas wyjątkowa szansa na promocję o zasięgu europejskim i światowym. Szczególną

rolę wydarzenia te powinny odegrać w rozwoju turystyki i szerzej - sektora przemysłu czasu wolnego, który jest związany z unikalną ofertą Małopolski, jako ośrodka ruchu pielgrzymkowego i turystyki religijnej.

Należy również uwzględnić wiele miejsc związanych z pochodzeniem, obecnością i kultem świętych, np.: Stanisława w Szczepanowie, Kingi w Starym Sączu, Brata Alberta w Igołomi czy Rafała Kalinowskiego w Czernej oraz nowo otwarte Muzeum JP2 w Wadowicach, ważne miejsca kultu na czele z Kalwarią Zebrzydowską, Ludźmierzem na Podhalu. W Małopolsce i na Podkarpaciu rozwija się Szlak Architektury Drewnianej z wieloma kościołami i cerkwiemi wpisanymi na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Oczekiwane, wyjątkowe wydarzenia wymagają ścisłego współdziałania samorządów, Kościoła i branży turystycznej w najbliższych latach. Powinny one zostać efektywnie spożytkowane dla rozwoju turystyki religijnej i ruchu pielgrzymkowego w Małopolsce. Istotą tego działania powinno być skuteczne i szerokie inwestowanie w obiekty, które stanowić mogą kolejne elementy infrastruktury dla tego typu ruchu turystycznego.

Oprócz korzyści materialnych, nie do przecenienia są możliwości, jakie Światowe Dni Młodzieży dają w sferze budowania wizerunku regionu i całego kraju. W ten sposób możemy pokazać siłę oraz bogactwo duchowe Polski, zbudowane na fundamentach chrześcijańskich wartości. Jest to niezwykle sposobność promocji dobra w czasach zagrożeń oraz powszechnej niepewności losu. Podejmując taki wysiłek Kraków, Małopolska i Polska mogą przyczynić się do odbudowy w Europie kapitału zaufania i solidarności, a przez młodzież, nadziei i optymizmu.

Takiej promocji i reklamy na światową skalę małopolskich miast i gmin nie da się kupić za żadne pieniądze.

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski wzywa gospodarzy małopolskich miast i gmin, na terenie których zamieszkają i będą przebywać goście z całego świata, do intensywnych przygotowań odpowiednich miejsc i warunków dla uczestników Światowych Dni Młodzieży. Miasto Kraków, Województwo Małopolskie i małopolskie samorządy muszą także przygotować ofertę turystyczną na Światowe Dni Młodzieży, aby każdy z uczestników stał się ambasadorem i promotorem naszego regionu na świecie. Należy do tego czasu stworzyć profesjonalny i spójny pakiet produktów turystycznych, który powiąże ze sobą wspólny element, np. w postaci Małopolskiej Karty Pielgrzyma.

XI. POWOŁANIE SEKRETARIATU SAMORZĄDÓW EUROPY ŚRODKOWEJ I WSCHODNIEJ.

W kwietniu 2013 r. zainaugurowała działalność Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Krakowie,

prowadzony wspólnie przez Federację Regionalnych Związków Gmin i Powiatów RP i Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski.

Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Krakowie (RODM) jest częścią, funkcjonującej obecnie w 13 największych polskich miastach, sieci Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. Utworzenie ośrodków jest odpowiedzią na potrzebę wzmocnienia samorządowego i obywatelskiego wymiaru polskiej polityki zagranicznej.

Celem RODM jest przybliżanie obywatelom kwestii związanych z polską polityką zagraniczną, w tym dotyczących polskiego członkostwa w Unii Europejskiej. **Krakowski ośrodek we współpracy z Instytutem Europeistyki UJ jest animatorem regionalnej debaty na temat współpracy międzynarodowej samorządów i organizacji pozarządowych.**

Konieczna jest coraz większa integracja Europy Środkowo-Wschodniej. Nie możemy zmarnować żadnej szansy, by stała się ona faktem. Jednym z instrumentów tej integracji może stać się tzw. Konwencja Karpacka, której stroną jest Polska. Niech wspólne dziedzictwo Karpat i ich bogactwo kulturowe stanie się kolejnym bodźcem integracji i budowania wspólnoty.

Sekretariat powinien być elementem szerszej struktury koordynującej prace Grupy Wyszehradzkiej. Istnieje potrzeba zbudowania takiej stałej instytucji, która z powodów historycznych, ale i logistycznych, powinna zostać zlokalizowana w Krakowie. Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski może udzielić wsparcia organizacyjnego takiemu projektowi w sferze współpracy z samorządami i władzami lokalnymi, wykorzystując swoje wieloletnie doświadczenie z zakresie współpracy zagranicznej oraz transgranicznej.

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski wspólnie z Regionalnym Ośrodkiem Debaty Międzynarodowej postuluje powołanie Sekretariatu Samorządów Europy Środkowej i Wschodniej w tym Grupy Wyszehradzkiej.

Postulujemy także ożywienie działań Polski, jako strony Konwencji Karpackiej (ze względu na zaiesienienie obszary te są płucem Europy) oraz rozpoczęcie działań zmierzających do umieszczenia w Krakowie Sekretariatu Konwencji.

Celem Sekretariatu Samorządów Europy Środkowej i Wschodniej będzie kreowanie współpracy regionalnej między przedstawicielami samorządów i organizacjami samorządowymi oraz stworzenie warunków do bezpośredniej współpracy partnerskiej gmin z Polski, państw Grupy Wyszehradzkiej, Europy Środkowej i Wschodniej, w tym z Ukrainy. Współpraca powinna polegać na wymianie doświadczeń m.in. w dziedzinie budowy samorządności lokalnej, a także na omawianiu form współpracy regionalnej, promowaniu współpracy między gminami i partnerstwo gmin, miast i regionów.

XII. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ MAŁOPOLSKI

Małopolska to wspaniały region, w którym łączymy tradycję i nowoczesność, z którego mogą być dumni nie tylko jej mieszkańcy, ale i wszyscy Polacy. Kraków to kulturalna stolica Polski oraz miejsce dynamicznego rozwoju nauki i nowoczesnych technologii, a teren całego województwa małopolskiego stanowi niewyczerpaną skarbnicę tradycji oraz kultury ludowej. Samorządy powinny dbać o te dobra. By mogły się one rozwijać konieczne jest m.in. **inwestowanie w rozwój infrastruktury komunikacyjnej, tworzenie bogatej oferty edukacyjnej i kulturalnej, rozbudowa i modernizacja systemu ochrony zdrowia oraz nowe projekty na rynku pracy.**

Na uwagę w Małopolskim Planie Inwestycyjnym zasługuje przeznaczenie największych w historii środków województwa na ochronę środowiska, położenie wielkiego nacisku na infrastrukturę, czego wyrazem jest m.in. budowa kolejnych węzłów drogowych i aż 14 obwodnic, a także rozbudowa 13 dróg wojewódzkich. Cieszy fakt zapowiedzi budowy Małopolskiego Systemu Informacji Medycznej oraz inwestycje na rynku pracy, w tym wsparcie dla ok. 5 tysięcy bezrobotnych i wprowadzenie bonu szkoleniowego dla przeszło 46 tysięcy osób. Województwo chce inwestować także w edukację, tak by Kraków stał się jeszcze większym centrum nauki i nowoczesnych technologii, a także w kulturę, która ciągle wymaga dotowania i otwierania się na nowe obszary. W tym miejscu szczególnie warta podkreślenia jest konieczność budowy filharmonii, której prowadzenie jest zadaniem własnym Samorządu Województwa. Kraków jest jedynym miastem wojewódzkim w Polsce nie mającym własnego budynku filharmonii. W zestawieniu z faktem, iż Kraków jest kulturalnym centrum Polski brak filharmonii stanowi kuriozum.

Pełne, skuteczne i trwałe wykorzystanie funduszy europejskich wymaga inwestowania ich w szeroko pojętą innowacyjność. Kraków i Małopolska mają obecnie niezwykle szerokie możliwości w tej dziedzinie, także by stworzyć Krakowską Dolinę Krzemową. Potencjał środowiska akademickiego z 200 tysiącami studentów i 50 tysiącami pracowników naukowych oraz przedsiębiorczość mieszkańców naszego regionu pozwalają na tworzenie całej gamy projektów tego typu. Specjalne miejsce mogą w tym zakresie mieć inicjatyw w sferze ochrony zdrowia i technologii medycznych, gdzie dysponujemy unikalnymi szansami. Takich dziedzin jest znacznie więcej. Należy przy tym istotnie poszerzyć rozumienie innowacyjności, przechodząc ze sfery nowinek technologicznych w obszary innowacji społecznych.

Istnieje potrzeba powołania stałego, instytucjonalnego koordynatora dla rozwoju tego obszaru aktywności

naukowej i gospodarczej z udziałem środowisk samorządowych. W tym przypadku konieczne będzie zrównoważenie rozwoju aktywności innowacyjnej, tak, aby zarówno potencjał Krakowa jak i mniejszych ośrodków się dopełniały.

Łącznie MPI to 140 projektów na sumę 4,3 mld zł. Samorządowcy zrzeszeni w Stowarzyszeniu Gmin i Powiatów Małopolski wzywają Samorząd Województwa Małopolskiego do jak najszybszego uruchomienia projektów rozpoczęcia, a także budowy filharmonii w Krakowie zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego do 2020r.

XIII. FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ NA LATA 2014-2020.

W chwili obecnej Polska stoi przed wielką szansą rozwojową. Dają ją największe w historii środki, jakie otrzymał nasz kraj w ramach perspektywy budżetowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Konieczne jest mądre, efektywne i sprawne wydanie tych środków. Zaniechanie bądź nieskuteczna realizacja tych działań byłoby spektakularnym błędem i jednym z najbardziej negatywnych wydarzeń.

Dlatego też Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski apeluje do rządu oraz krajowych regionalnych instytucji zarządzających o pilne uruchomienie

funduszy UE z perspektywy 2014-2020. W związku z upływem drugiego roku obecnej perspektywy finansowej, apelujemy o przyspieszenie ogłaszania naborów projektów do sfinansowania z funduszy UE. Taka sytuacja negatywnie wpływa na długookresowe plany inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego.

25 lat od odzyskania przez Polskę pełni suwerenności to okres dynamicznego rozwoju, wzbogacania wiedzy i doświadczeń, budowania Polski samorządowej na miarę europejskich standardów. Jako samorządowcy zrobiliśmy naprawdę wiele, w tym najbardziej udaną w Polsce reformę samorządu terytorialnego. Jednak nie możemy ustawać w realizacji nie tylko powyżej opisanych zadań. Jesteśmy przekonani, że głos Samorządu będzie słyszany, a jego postulaty realizowane.

Henryk Juszczyk
Przewodniczący XXVIII Walnego
Zebrania Członków SGIPM

Kazimierz Barczyk
Przewodniczący Stowarzyszenia
Gmin i Powiatów Małopolski

KONFERENCJE

1. **Dr Anna Wilkońska (AWF w Krakowie), Ruch turystyczny w Krakowie w kontekście Światowych Dni Młodzieży, referat z konferencji Światowe Dni Młodzieży szansą dla promocji Polski i rozwoju turystyki religijnej, Kraków, 25 czerwca 2015.**

2. **I Kongres Niskiej Emisji, Kraków, 23 kwietnia 2015**

23 kwietnia w Krakowie odbył I Ogólnopolski Kongres Niskiej Emisji podczas którego samorządowcy, naukowcy i ekolodzy z całej Polski zastanawiali się nad sposobami poprawy jakości powietrza nie tylko w Krakowie i Małopolsce, ale na terenie całego kraju. Konferencję otworzył wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Małopolskiego i przewodniczący Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski Kazimierz Barczyk, który słowem wstępu opisał trudną sytuację związaną ze stanem powietrza w regionie oraz walkę samorządów o zmianę tego stanu rzeczy.

W dyskusji wzięło udział liczne grono ekspertów reprezentujących różne środowiska, m.in. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Najwyższą Izbę Kontroli, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Krajową Izbę Gospodarki Odpadami i wiele innych instytucji oraz organizacji zajmujących się szeroko pojętą ochroną środowiska. O doświadczeniach Krakowa w walce z zanieczyszczeniami powietrza mówił wiceprezydent Krakowa Tadeusz Trzmiel, który jako główne czynniki zanieczyszczeń w Krakowie wskazał niepoahamowany wzrost liczby pojazdów, industrializację, duży ruch tranzytowy przez miasto, a przede wszystkim dużą ilość skumulowanych palenisk węglowych.

Wnioski I Ogólnopolskiego Kongresu Niskiej Emisji

<http://www.sgpm.krakow.pl/newsysn/kcfinder/upload/files/2015-04-23-wnioski-2.pdf>

3. **Spółeczeństwo informacyjne. E-Administracja. E-PUAP. Bezpieczeństwo i ochrona danych, Kraków, 30 czerwca 2015**

NAJPOPULARNIEJSZY WÓJT I BURMISTRZ MAŁOPOLSKI

27 listopada 2015 r. poznaliśmy laureatów XVI edycji współorganizowanego przez SGiPM plebiscytu na najpopularniejszego wójta i burmistrza Małopolski. Nagrody wręczono podczas gali w Teatrze im. Juliusza Słowackiego w Krakowie.

Wyróżnienia w tym plebiscycie dla wójtów i burmistrzów mają tym większą wartość, że przyznawane są decyzją mieszkańców. To oni najpierw zgłaszają swoich kandydatów, a następnie oddają na nich swoje głosy. W tegorocznej edycji konkursu o miano najpopularniejszych gospodarzy gmin walczyło 60 wójtów i 35 burmistrzów. Z tego grona wybrano laureatów plebiscytu – 10 wójtów oraz 5 burmistrzów. W sumie na wszystkich kandydatów oddano ponad 20 tys. głosów.

– Wójtowie i burmistrzowie są najbliższą społecznością lokalnej. To w dużej mierze od was zależą warunki życia mieszkańców – mówił redaktor naczelny Gazety Krakowskiej Wojciech Harpula.

– Wyniki tego plebiscytu i nagrody, które otrzymujecie to swoiste „dziękuję” od waszych mieszkańców. Przyłączamy się do tego podziękowania. Chylę czoła przed wami i waszą pracą – dodał Kazimierz Barczyk, przewodniczący SGiPM.

Witosowe Kapelusze, czyli nagrody dla najpopularniejszych wójtów odebrali: Marek Jamborski (Kocmyrzów-Luborzyca),

Leszek Skowron (Korzenna), Antoni Karlak (Jabłonka), Marcin Kiwior (Skrzyszów), Sławomir Paterek (Gnojnik), Janusz Kwaśniak (Borzęcin), Marian Zalewski (Szczurowa), Janusz Potaczek (Niedźwiedź), Mariusz Palej (Rzezawa) oraz Arkadiusz Mikuła (Lisia Góra).

Honorowe insygnia władzy, czyli nagrody dla najpopularniejszego burmistrza otrzymali: Adam Adamczyk (Trzebinia), Wacław Ligęza (Bobowa), Artur Koziół (Wieliczka), Zbigniew Mączka (Radłów) oraz Tomasz Siemek (Alwernia).

Dodajmy tylko, że wśród tegorocznych laureatów znalazł się nagradzany w każdej dotychczasowej edycji plebiscytu Marian Zalewski. Od dziś Wójt Szczurowej jest więc posiadaczem kompletu 16 Witosowych Kapeluszy.

Organizatorem konkursu jest Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski oraz Gazeta Krakowska.

za UMWM

KONKURS „BIAŁE MORZA”

Odpowiadając na apel Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski Instytut Architektury Krajobrazu Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki ogłosił Konkurs architektoniczno-krajobrazowy na koncepcję Parku „Białe Morza” z miasteczkiem namiotowym na Świątówce Dni Młodzieży 2016.

Nagrody w wysokości 10.000 zł ufundowała Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

Celem konkursu było uzyskanie najlepszej koncepcji zagospodarowania terenu o pow. 110 ha położonego na terenie dawnych „Białych Mór” w Krakowie. Podstawowym przeznaczeniem tego terenu jest park miejski w otoczeniu znajdującego się tu Centrum Jana Pawła II (w budowie) oraz Sanktuarium Bożego Miłosierdzia. Park obok swojej docelowej funkcji rekreacyjnej, powinien okroso posłużyć jako pole namiotowe dla licznych uczestników Świątówkowych Dni Młodzieży, planowanych w Krakowie latem 2016 roku.

Przewodniczącym Jury był prof. dr hab. inż. arch. Aleksander Böhm IAK PK, b. Główny Architekt Miasta Krakowa.

W skład Komitetu Honorowego Konkursu weszli:

- prof. dr hab. inż. Kazimierz Furtak, Rektor Politechniki Krakowskiej
- Kazimierz Barczyk, Przewodniczący SGiPM
- ks. biskup Damian Muskus, Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego ŚDM
- ks. prałat Jan Kabziński, Prezes CJPII
- Tadeusz Trzmiel, Z-ca Prezydenta Miasta Krakowa
- Wiesław Bury, Prezes Zarządu Małopolskiej Agencji Rozwoju Regionalnego
- prof. dr hab. inż. arch. Jacek Gyurkovich, Dziekan WA PK
- dr hab. inż. arch. Agata Zachariasz prof. PK, Dyrektor IAK PK

Dnia 12 stycznia 2015 komisja konkursowa, z udziałem m.in. mgr inż. arch. Andrzeja Mikulskiego - projektanta Centrum Jana Pawła II, wyłoniła zwycięzców konkursu.

I nagroda: Karolina Mazurek, Justyna Snakowska

II nagroda: Katarzyna Dorda, Weronika Galcak, Karolina Porada

III nagroda: Natalia Pocheć Agnieszka Wójcik

I Ogólnopolski Kongres Niskiej Emisji

Problem niskiej emisji staje się coraz powszechniejszym i jest coraz głośniej poruszany. Szukając sposobu jego zniwelowania, wprowadzamy szereg rozwiązań, przede wszystkim wymieniając źródła ciepła, przeprowadzając termomodernizację budynków, ograniczając emisję komunikacyjną. Jak to wygląda, jeżeli chodzi o konkrety? Na jakie technologie i rozwiązania się zdecydować? Skąd uzyskać wsparcie finansowe?

Nie ma lepszego miejsca do debaty na ten temat w Polsce niż Kraków, gdzie 23 kwietnia 2015 roku odbył się I Ogólnopolski Kongres Niskiej Emisji.

Celem kongresu była analiza wniosków płynących z dotychczasowych działań podejmowanych na rzecz ograniczenia niskiej emisji oraz przede wszystkim przedstawienie konkretnych działań, które pozwolą na jej ograniczanie w przyszłości. Tym cenniejsza była dyskusja inauguracyjna kongresu, w której udział wzięli przedstawiciele Ministerstwa Środowiska i Gospodarki Wodnej, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Najwyższej Izby Kontroli oraz władz województwa małopolskiego i miasta Krakowa. Bardzo ważna deklaracja padła z ust Pani Doroty Zawadzkiej-Stępnia (z-ca prezesa NFOŚiGW), która potwierdziła fakt trwających w funduszu prac nad uruchomieniem programu wspierającego działania termomodernizacyjne w gospodarstwach domowych, co dla ograniczania niskiej emisji w sektorze bytowo-komunalnym jest kwestią niezwykle istotną. Zwiększenie efektywności energetycznej przez termomodernizację budynku przekłada się bezpośrednio na zmniejszenie jego zapotrzebowania na ciepło, a co za tym idzie, nawet w przypadku wykorzystywania paliw stałych, na mniejszą emisję produktów spalania do atmosfery.

W przypadku nowo powstających budynków, dopełnienie standardów budownictwa energooszczędnego wydaje się równie ważne, o czym przekonywali specjaliści z Centrum Budownictwa Energooszczędnego Politechniki Krakowskiej oraz Centrum Technologii Energetycznych Świdnica. Są to działania długofalowe, które wraz z termomodernizacją istniejących obiektów powinny być prowadzone równoległe z wymianą źródła ciepła, a więc działaniem najczęściej przytaczanym jako skuteczne rozwiązanie problemu emisji we wspomnianym już sektorze bytowo-komunalnym.

Kwestia wyboru odpowiedniej technologii w kontekście zeroemisyjnej techniki grzewczej wymaga dogłębnej analizy korzyści ekologicznych oraz ekonomicznych, tak aby zainwestowane środki przyniosły pożądany efekt w założonej perspektywie czasowej. Rozwiązań jest wiele, są to między innymi pompy ciepła czy kondensacyjne kotły gazowe, a o przedstawienie ich w sytuacji inwestycji zadbali specjaliści z firmy Viessmann, a także MPEC Kraków – ukazując niepodlegające w zasadzie dyskusji zalety przyłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej, jako rozwiązania optymalnego z punktu widzenia ograniczenia niskiej emisji.

Kraków nieprzypadkowo został wybrany na miejsce I Ogólnopolskiego Kongresu Niskiej Emisji, a był

to efekt nie tylko występowania problemu zanieczyszczenia powietrza, ale przede wszystkim dużej aktywności władz miasta oraz instytucji miejskich w celu ograniczenia tego negatywnego zjawiska, o czym mówili przedstawiciele Urzędu Miasta Krakowa, MPO Kraków oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie. Perspektywa i możliwości finansowania działań zmierzających do poprawy jakości powietrza przedstawione przez prezes WFOŚiGW w Krakowie Małgorzatę Mrugałę wzbudziły duże zainteresowanie przedstawicieli gmin i samorządów z Małopolski, którzy niemal w komplecie wzięli udział w kongresie. Uwypuklenie działań miasta posłużyć miało za przykład dla pozostałych miast oraz gmin z całej Polski i taki cel został osiągnięty.

Transport wymieniany jest obok sektora bytowo-komunalnego jako największe źródło niskiej emisji. Jest to obszar wielopłaszczyznowy o dużej ilości rozwiązań, przy czym prawdopodobnie jednym z największych potencjałów charakteryzuje się sektor pojazdów elektrycznych. Całkowicie bezemisyjne w miejscu użytkowania auta elektryczne to duża szansa dla polskich miast zmagających się z zanieczyszczeniem powietrza, w tym wypadku konieczne jest jednak zadbanie o właściwą infrastrukturę, przede wszystkim stacji ładowania pojazdów elektrycznych. O tym, że temat jest rozwojowy świadczy duże zainteresowanie, jakim cieszyła się prezentacja producenta tego typu urządzeń – GARO oraz towarzysząca kongresowi ekspozycja elektromobilności. Uczestnicy wydarzenia mieli okazję przekonać się, jaki jest komfort jazdy autem elektrycznym, a także jak działają poszczególne technologie niskoemisyjne z zakresu techniki grzewczej, co było możliwe dzięki obecności mobilnego laboratorium odnawialnych źródeł energii Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.

Opinie przedstawione podczas panelu dyskusyjnego kończącego kongres, a wskazującego m.in. na konieczność wprowadzenia uregulowań na poziomie krajowym co do jakości spalanych w gospodarstwach domowych paliw stałych, a także norm jakości dopuszczonych do użytkowania kotłów stałopalnych, znalazły także swoje odzwierciedlenie w debacie telewizyjnej podsumowującej I Ogólnopolski Kongres Geotermalny, która odbyła się w TVP Kraków. Udział w debacie wzięli Kazimierz Barczyk (Przewodniczący Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski, Federacja Regionalnych Związków Gmin i Powiatów RP), Dariusz Nowak (Delegatura Najwyższej Izby Kontroli w Krakowie) oraz Michał Kaczmarczyk (dyrektor programowy GLOBEnergia, AGH w Krakowie).

Inicjatywa lokalna instrumentem aktywizacji społecznej seniorów.

IV Małopolskie Forum Seniorów

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski w 2015 r. otrzymało z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dofinansowanie na realizację czwartego z kolei projektu na rzecz małopolskich Seniorów.

Projekt pn. „Inicjatywa lokalna instrumentem aktywizacji społecznej seniorów. IV Małopolskie Forum Seniorów” stanowił odpowiedź na potrzebę zwiększenia stopnia partycypacji społecznej i obywatelskiej seniorów proporcjonalnie do społecznego znaczenia tej grupy oraz konieczność wzmocnienia wizerunku seniorów jako partnerów JST w realizacji zadań publicznych. Celem głównym projektu był rozwój aktywności społecznej osób starszych wobec społeczności lokalnych.

Do bezpośredniego udziału w działaniach projektowych zaproszonych zostało 60 seniorów w czterech lokalizacjach w regionie. W projekcie, kierowanym głównie do osób starszych zamieszkujących poza Krakowem, udział wzięli Seniorzy z gminy Klucze i Wielka Wieś oraz z Wieliczki i Gorlic. Pośrednio beneficjentami projektu były społeczności lokalne i samorządy gminne woj. małopolskiego.

W projekcie zaplanowano i zrealizowano następujące działania:

- 1. Diagnoza aktywności małopolskich samorządów na rzecz Seniorów (kwiecień-czerwiec 2015)**, na podstawie której opracowano raport dostępny obecnie na stronie internetowej www.seniorzy.sgpm.krakow.pl oraz www.sgpm.krakow.pl.
- 2. Szkolenia (2 x 5 h w 4 lokalizacjach woj. małopolskiego, maj-czerwiec 2015)**, podczas których Seniorzy poznali narzędzia partycypacji obywatelskiej na poziomie lokalnym oraz zasady skutecznego komunikowania się z administracją lokalną i wspólnej realizacji projektów na rzecz wspólnot lokalnych.
- 3. Warsztaty praktycznych umiejętności przygotowywania inicjatyw lokalnych dla Seniorów – liderów społecznych (2 x 5 h; czerwiec 2015, Kraków)**, podczas których Seniorzy

ASOS 2014-2020

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

opracowywali projekty przedsięwzięć, które chcieliby zrealizować wspólnie z samorządem.

4. Pilotaż realizacji inicjatyw obywatelskich (lipiec-październik 2015)

Seniorzy zaprezentowali projekty inicjatyw lokalnych przedstawicielom swego samorządu, uzgodnili zasady realizacji wybranej propozycji i wspólnie z samorządem lokalnym realizują projekt. Działaniom Seniorów towarzyszyło wsparcie eksperckie pracowników SGiPM, którzy pomogli uczestnikom w opracowaniu projektów, negocjacjach z samorządem oraz w trakcie realizacji inicjatyw.

5. Wizyty studyjne (październik 2015)

Seniorzy uczestniczyli w wizytach w czterech wybranych miejscowościach woj. małopolskiego (gminy: Wielka Wieś i Klucze oraz miasta: Kraków i Gorlice), w których władze samorządowe prowadziły godne naśladowania działania na rzecz społecznej aktywności seniorów.

2 grudnia 2015 r. w Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie odbyło się IV Małopolskie Forum Seniorów, wydarzenie wieńczące realizację projektu pn. „Inicjatywa lokalna instrumentem aktywizacji

społecznej seniorów. IV Małopolskie Forum Seniorów". W konferencji udział wzięło ponad 100 osób: przedstawiciele władz lokalnych, pracowników samorządowych, organizacji działających na rzecz Seniorów oraz liderów lokalnych społeczności Seniorów. Moderatorem spotkania był Marek Szczepanek, Sekretarz Programu TVP. S.A. Oddz. W Krakowie.

Po krótkim wstępie Kazimierza Barczyka, Przewodniczącego Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski oraz Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Małopolskiego na temat zasad regionalnej polityki senioralnej, mikrofon przekazany został uczestnikom projektu z gminy Wielka Wieś, Klucze, Wieliczka oraz z miasta Gorlice, którzy zaprezentowali inicjatywy lokalne zrealizowane przez swoje zespoły wraz z miejscowym samorządem. Wielki aplauz uczestników wzbudził w tym punkcie programu występ grupy teatralnej Seniorów, działającej przy Gminnym Ośrodku Kultury w Kluczach.

II część spotkania poświęcona została prezentacji dobrych praktyk małopolskich samorządów w dziedzinie przyjętych przezeń rozwiązań instytucjonalnych na rzecz osób starszych oraz społeczno-kulturalnej oferty gmin dla Seniorów. Głos zabrali kolejno: dr Anna Okońska-Walkowicz, Doradca Prezydenta Miasta Krakowa ds. Polityki Senioralnej (Polityka Senioralna Samorządu Miasta Krakowa), Tadeusz Wójtowicz, Wójt Gminy Wielka

Wieś (Program wspierania aktywności i zapobiegania wykluczeniu społecznemu seniorów na lata 2014-2016 "Aktywni i Potrzebni"), Agata Czarnota-Bajorek, Dyrektor Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Wielicze (Oferta samorządowej instytucji kultury dla Seniorów na przykładzie działalności Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Wielicze), Anna Domagała, Dyrektor Samorządowego Centrum Kultury i Promocji Gminy Zabierzów (Koordynator ds. osób starszych w Gminie Zabierzów) oraz Jadwiga Białoń, Kierownik Ośrodka Wsparcia Klubu Samopomocy "DIALOG" (Międzypokoleniowy Klub Samopomocy "Dialog" w Gminie Biecz).

Moja wieś Giebułtów

*W dawnych odległościach czasach
Stał w mojej wsi piękny dwór biało pobielany.
Mieszkał w nim z rodziną pan Giebułtowski.
Właśnie od jego nazwiska powstała
Nazwa mojej wioski.*

*Prawie w środku wsi stoi 400-letni kościół
Pod wezwaniem Św. Idziego,
Warto na chwilę wejść w jego progę
I podziwiać malowidła na ścianach
I ołtarz główny jego.
A w górnym ołtarzu Matka Boska Częstochowska
Ludzie mówią o niej to nasza Pani Giebułtowska.
W naszych modlitwach do niej prosimy
„Nie wypuszczaj nas z opieki
my będziemy chwalić Cię na wieki”.*

*Św. Idzi to patron naszej parafii.
Zawsze czuwa nad nami
tak naprawdę jest i było także przed wiekami.*

*Od pięknego zabytkowego Krakowa
Przez Giebułtów ciągnie się
Szlak Orlich Gniazd – do Ojcowa,
Pieskowej Skały, gdzie można
Podziwiać zamek wspaniały.
Szlak ten kończy się na częstochowskim wzgórzu,
Tam w Jasnogórskim Klasztorze
Cudowny obraz Matki Boskiej Częstochowskiej
Jest ona Królową naszej Ojczyzny – Polski.*

*Więc, gdy nadejdzie lato, a później piękna jesień
Zabierz plecak i wałówkę
Wybierz się do Giebułtowa
Na sobotnio – niedzielną wędrówkę.
Zobaczysz w Dolinie Prądnika
Wapienne skały
Chronione kwiaty, rośliny.
Odpoczniesz w cieniu pod „czarną brzozą”
I zachwycisz się piękną podkrakowską przyrodą.*

*A gdy masz artystyczną duszę
możesz namalować piękne widok
i ciekawe pejzaże
Może który z tych obrazów
w galerii krakowskiej się pokaże.*

Maria Zabiegaj
Lokalna artystka i poetka zam. w Giebułtowie
(gm. Wielka Wieś), uczestniczka projektu pn. „Inicjatywa
lokalna instrumentem aktywizacji społecznej seniorów.
IV Małopolskie Forum Seniorów”.

Po zakończeniu części konferencyjnej, odbyła się debata z udziałem prelegentów oraz liderów lokalnych środowisk Seniorów, której zadaniem było wskazanie priorytetowych obszarów i form działania, mających na celu podniesienie aktywności Seniorów w życiu społecznym i publicznym wspólnot lokalnych. Centralnym punktem dyskusji był obecny status lokalnych rad seniorów. Uczestnicy dyskusji wysunęli propozycje usprawnień w zakresie sposobu finansowania działalności rad, legislacyjnego doprecyzowania ich roli i zadań, a także sposobu wyłaniania członków tego gremium.

Patronat medialny nad IV Małopolskim Forum Seniorów sprawowany był przez: TVP S.A. Oddział w Krakowie, magazyn „Głos Seniora” oraz czasopismo „Wspólnota Małopolska. Pismo Marszałków, Prezydentów, Burmistrzów, Wójtów i Radnych”.

Projekt pn. „Inicjatywa lokalna instrumentem aktywizacji społecznej seniorów. IV Małopolskie Forum Seniorów” współfinansowany był przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych 2014-2020.

*Więcej informacji na temat projektu można uzyskać u Pani Anny Rychły-Mierzwy:
amierzwa@sgpm.krakow.pl.*

Elżbieta Kulawik
słuchaczka Kluczewskiego Uniwersytetu III Wieku,
członek Obywatelskiego Parlamentu Seniorów,
uczestniczka projektu pn. „Inicjatywa lokalna
instrumentem aktywizacji społecznej seniorów.
IV Małopolskie Forum Seniorów”.

Małopolscy Seniorzy w Obywatelskim Parlamencie Seniorów

1 października 2015 r. odbyło się inauguracyjne posiedzenie Obywatelskiego Parlamentu Seniorów (OPS) w Sali Posiedzeń Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej. Inauguracja miała charakter szczególny, odbyła się bowiem w Międzynarodowym Dniu Osób Starszych, ustanowionym przez Zgromadzenie Ogólne ONZ. Honorowy Patronat nad OPS objęła Marszałek Sejmu RP Pani Małgorzata Kidawa-Błońska, a patronat merytoryczny Komisja Polityki Senioralnej, której przewodniczy Pan Michał Szczerba. Delegaci biorący udział w pionierskim posiedzeniu OPS to przedstawiciele Uniwersytetów Trzeciego Wieku, Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz gminnych rad seniorów.

Delegaci na swoim pierwszym posiedzeniu złożyli ślubowanie, przyjęli regulamin OPS, powołali Przewodniczącą OPS – Panią Krystynę Lewkowicz oraz v-ce przewodniczących. Powołano komisję ds. organizacyjno-prawnych, komisję ds. strategii, budżetu i finansów oraz komisję ds. informacji i kontaktów z otoczeniem. Komisje ukonstytuowały się i wybrały swoje władze. Przyjęto deklarację OPS „Seniorzy i Przyszłość Polski”, w której czytamy m. in. o potrzebie kontynuacji realizowanych w ostatnich latach przedsięwzięć programowych a także o konieczności podjęcia szeregu dalszych prac wzmacniających politykę senioralną na rzecz rozwoju ruchu senioralnego, budowania silnej pozycji organizacji senioralnych oraz podnoszenia jakości i różnorodności form aktywizacji i edukacji osób starszych.

Rozwój kompetencji organizacji polskich i polonijnych na Wschodzie kluczem do rozwoju współpracy z Polską

Od marca do grudnia 2015 roku Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski realizowało projekt pt. „Rozwój kompetencji organizacji polskich i polonijnych na Wschodzie kluczem do rozwoju współpracy z Polską” który był finansowany ze środków pochodzących z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Przedsięwzięcie, obejmujące organizację szkoły letniej oraz program stażowy, było kompleksowym projektem mającym na celu podniesienie kompetencji liderów organizacji polskich i polonijnych aktywne działających na Wschodzie, a przez to rozwoju ich potencjału do podejmowania oraz zacieśnienia kontaktów bezpośrednich z Polską.

Dopełnieniem w/w działań był komponent badawczy, w ramach którego przeprowadzona została szczegółowa analiza działalności organizacji polskich

i polonijnych na Wschodzie oraz przygotowano raport z rekomendacjami do „Rządowego Programu na Rzecz Współpracy z Polonią z Polakami za granicą” na lata kolejne w zakresie usprawnienia współpracy między Polską a organizacjami polskimi i polonijnymi na Wschodzie. Raport ten jest dostępny na stronie internetowej Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski www.sgpm.krakow.pl w dziale „Projekty”

Więcej informacji na temat projektu można uzyskać u Pani Anny Góral: a.goral@regiony.org.pl

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Polakiem jest się w sercu

Polacy poza granicami Polski stanowią bardzo liczną grupą etniczną w wielu państwach świata i nie zważając na to, od jak dawna nie byli oni w Ojczyźnie albo nawet czy kiedykolwiek tam byli,

ponieważ urodzili się w innym państwie, to tęsknota do wszystkiego co polskie zawsze jest w nich obecna. Od małego wpajano nam, że jesteśmy Polakami i ta więź z Polską wzmacnia się wraz z dorastaniem,

niezależnie od tego, czy jest się po wschodniej granicy Polski, czy po zachodniej, czy nawet od tego, że oddziela nas ocean.

„Czym dla mnie jest Polska?” Sądzę, że każdy z nas odpowie na to pytanie co innego. Dla mnie osobiście jest to ciepło, tęsknota i miłość do kraju, w którym niestety się nie urodziłam ze względu na zawiłości historyczne, ale który towarzyszy mi od urodzenia. To, co wpajali mi rodzice od małego, tą miłość przekazywaną najlepiej jak potrafili moi najbliżsi, nie zważając na niesprzyjające ku temu warunki w kraju zamieszkania, tą miłość do języka, tradycji, historii, kultury polskiej, wydało swoje owoce. Działam w organizacji polskiej w Grodnie z własnej chęci i z zapałem, mając na względzie to, żeby takich osób jak ja było więcej, a narodowość polska nie była tylko rubryczką w świadectwie urodzenia, ale by istniała gdzieś wewnątrz każdego z nas. Nie zważając na ogólne przekonanie, że organizacje polskie na Wschodzie działają na zasadzie „my to wszystko robimy dla Was, to musicie Nam coś za to dać”, uważam, że nie zawsze tak jest, jestem wręcz przekonana, że w większości przypadków jest zupełnie inaczej. Jak sama widzę, ludzie to robią przede wszystkim dla siebie, chcą być użyteczni i dzielić się tym, co wchłonęli od swoich rodziców, bo są dumni z tego, że są Polakami, nawet jeśli wszystko udaje się zorganizować wyłącznie dzięki własnym środkom. Oni kochają to co robią, bo robią to z sercem. To wszystko dotyczy nie tylko osób starszych, które jeszcze pamiętają jak to było za polskich czasów. Młode osoby pochodzenia polskiego również chętnie włączają się do działalności na rzecz kultywowania polskości w swoich rodzinach, w swoim środowisku. Z chęcią poświęcają temu swój wolny czas i energię, przychodzą na spotkania organizacji polskich całymi rodzinami, bo czują, że mogą przez to w pewien sposób zaspokoić swoją potrzebę bycia „wśród swoich”, chociaż funkcjonowanie takich organizacji na Wschodzie, jak wiadomo, nie zawsze bywa łatwe.

W większości działalność polskich organizacji na Wschodzie skupia się na kulturze, historii, tradycji, edukacji, opieki nad miejscami pamięci narodowej, ale są też organizowane wyjazdy do Polski dla bliźszego poznania kraju swoich przodków, organizowane ważne dla miejscowych Polaków wydarzenia, są zapraszani goście z Polski. Organizacje starają się aktywnie współpracować z placówkami dyplomatycznymi RP w swoich krajach. Ale nie tylko. Są stale poszukiwane nowe formy działalności i współpracy, czemu również sprzyjają różnego rodzaju projekty realizowane w ramach państwowych programów. Współpraca z Polakami i Polonią za granicą zawsze

była wśród priorytetów w działalności polskiego rządu. Podejmowane przez władzę działania są skierowane na szerokie wsparcie tej grupy etnicznej w krajach ich zamieszkiwania, ale i rozszerzanie współpracy mającej na celu kreowanie pozytywnego wizerunku Polski na świecie przez efektywne funkcjonowanie tego typu organizacji.

Właśnie dzięki realizacji jednego z projektów współfinansowanego przez MSZ na Szkole Letniej w Krakowie w lipcu 2015 roku spotkali się młodzi aktywni działacze z organizacji polskich z terenów wschodnich, a mianowicie z Białorusi, Litwy, Rosji i Ukrainy, w celu uzyskania nowych informacji i kwalifikacji, które na pewno pozytywnie wpłyną na działalność reprezentowanych przez nich organizacji polskich. Oprócz tego była to świetna okazja do zobaczenia jednego z najcudowniejszych miast Polski, mających bogatą historię, przepiękne zakątki i cudowną atmosferę, nie zważając na tłumy turystów :). Dzięki Szkole Letniej mogliśmy bliżej poznać fajne osoby, takich jak my Polaków z innych krajów o podobnych warunkach geopolitycznych, którzy również z zafascynowaniem szerzą polską tożsamość w swoich środowiskach i tak jak my robią to z dużym zapałem. Przyjazd do Polski, do kraju gdzie urodzili się moi dziadkowie, jest zawsze miłym wydarzeniem, bo tu się czujemy jak w domu, chociaż przy tym mamy różne obywatelstwa. Dzięki nawiązanym w czasie Szkoły kontaktom powstała sieć wymiany informacji między naszymi organizacjami, co jest ważnym efektem projektu. Również dzięki projektowi realizowanemu przez SGiPM zorganizowano w Krakowie staże dla młodych działaczy polskich ze Wschodu. Takie staże, w których miałam okazję uczestniczyć, to wspaniała możliwość, by po pierwsze zainwestować we własny potencjał, po drugie mieć na co dzień styczność z językiem ojczystym, i oczywiście by zdobyć doświadczenie, które na pewno w życiu bardzo się przyda.

Ale była to także okazja do kontaktu ze wspaniałymi i zawsze chętnymi do pomocy ludźmi, w tym miejscu mowa idzie o osobach pracujących w Stowarzyszeniu Gmin i Powiatów Małopolski. To co oni robią dla Polaków na Wschodzie (m.in. od wielu lat organizują akcję „Podarujmy Lato Dzieciom ze Wschodu”, różne akcje charytatywne, seminaria informacyjne itp.) jest godne podziwu i uznania. Życzę im i całej Polonii i Polakom za granicą, aby było jak najwięcej okazji do wspólnych spotkań w kraju „skąd nasz ród” (jak głoszą słowa „Roty”).

Julia P.
Grodno, Białoruś.

Łopuszna, dwór Tetmajerów

Zakopane, Willa Pod Jedłami

Szlaki kulturowe jako medium zmian w kulturze

Nowy projekt Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski

W marcu 2015 roku Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski rozpoczęło realizację nowego projektu pt. „Szlaki kulturowe jako medium zmian w kulturze” dofinansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Kulturowego w ramach programu „Obserwatorium kultury”. Jest to dwuletni projekt badawczy, którego celem jest zbadanie szlaków kulturowych, które traktowane są jako medium zmian w kulturze, pojmowanej zgodnie ze współczesnymi definicjami jako ogół cech charakteryzujących określone społeczności. Tym samym, w przekonaniu zespołu badawczego, szlaki kulturowe stają się istotnym czynnikiem inicjującym zmiany społeczne i obywatelskie na poziomie lokalnym. W realizowanym projekcie w szczególności chodzi o rozpoznanie roli i znaczenia szlaków kulturowych w następujących obszarach przestrzeni:

- kulturowej (m.in. uczestnictwa w kulturze, aktywizacji środowisk twórczych, budowania tożsamości kulturowej środowisk lokalnych);
- społecznej (m.in. w zapobieganiu wykluczeniu społecznemu i budowaniu społecznej spójności);
- obywatelskiej (w kształtowaniu postaw obywatelskich).

W projekcie zostaną szczegółowo zbadane trzy szlaki kulturowe: Szlak Architektury Drewnianej (województwo małopolskie), Szlak Zabytków Techniki

(województwo śląskie) oraz Szlak Piastowski (województwo wielkopolskie).

W efekcie projektu powstaną rekomendacje w zakresie zarządzania szlakiem kulturowym, pojmowanym wieloaspektowo, jako medium zmian przestrzeni społecznej/obywatelskiej.

Ważnym elementem projektu będzie stworzenie internetowej bazy danych polskich szlaków kulturowych. Baza będzie zawierała konkretne rekordy/ szlaki, opisane według wybranych kryteriów, jak:

Branice, dwór obronny, tzw. lamus

nazwa, strona internetowa, podmiot zarządzający, obiekty tworzące szlak (wraz z charakterystyką krótką, opisem dostępności, usług przewodnickich), tematyka szlaku, aktywności na szlaku (koncerty, działalność muzealna itd.), cykliczne wydarzenia na szlaku, działania prowadzone w ramach profesjonalizacji produktu (np. szkolenia przewodników).

Ponadto w ramach projektu przeprowadzone zostaną wywiady oraz badania ankietowe wśród zarządców obiektów, operatorów szlaków oraz turystów odwiedzających obiekty na szlakach.

Na zakończenie projektu zostanie zorganizowana ogólnopolska konferencja, na której przedstawione zostaną wyniki przeprowadzonych badań wraz z wypracowanymi rekomendacjami dla lokalnych, regionalnych oraz krajowych polityk kulturalnych. W trakcie spotkania zostaną zaprezentowane również zidentyfikowane dobre praktyki – modelowe rozwiązania w zakresie zarządzania szlakami kulturowymi.

Więcej informacji na temat projektu można uzyskać u Pani Anny Góral: a.goral@regiony.org.pl.

Szlaki dziedzictwa kulturowego szansą na zbudowanie przewagi konkurencyjnej gmin i regionów

Rosnąca popularność szlaków kulturowych, tworzonych na różnych poziomach organizacyjnych (samorządu wojewódzkiego, powiatowego, gminnego), w różnorodnych konfiguracjach organizacyjnych (działalność samorządów, organizacji i stowarzyszeń, instytucji publicznych), każe przyjrzeć się bliżej temu zjawisku.

Wydaje się, że jedną z najważniejszych przyczyn zainteresowania tego typu trasami jest „pojemność” ich formy. Sprawdzają się one w odniesieniu do różnych elementów dziedzictwa (łącznie z dziedzictwem niematerialnym), umożliwiając ochronę (m.in. poprzez przywrócenie pamięci o nich) obiektów szczególnie „wrażliwych”, niejednokrotnie wręcz skazanych na zapomnienie, a w konsekwencji tego – zniszczenie. Szlaki bardzo często łączą w spójną całość obiekty znacznie od siebie oddalone, niejednokrotnie znajdujące się z dala od dużych metropolii, nierzadko z dala od tras turystycznych. Tego typu zabytki, funkcjonujące jako byty odrębne, często nie mają wielkich szans na przetrwanie. Można je zwiększyć przez połączenie ich w spójną grupę, stworzoną według klucza tematycznego. Często zwraca się uwagę, że w takiej strukturze rośnie niepomierne potencjał marketingowy pojedynczych obiektów, czy też możliwości ich rozwoju (m.in. poprzez aplikowanie o fundusze zewnętrzne). Nie można jednak zapominać, że zmienia się wówczas również „kulturowy kapitał” tych obiektów, zyskują one znacznie szerszy kontekst swojego funkcjonowania, a przez to zmienia się również perspektywa odbioru dziedzictwa kulturowego regionu, w których dany obiekt się znajduje. Nie bez znaczenia jest również fakt, że istotną składową idei szlaków kulturowych jest wpisana w ich definicję droga, którą trzeba pokonać, odcinek pomiędzy punktem A i punktem B. Choć

główne zainteresowanie skupia się na punktach docelowych, ważna staje się tutaj trasa, którą należy przebyć, wszystko to, co można zobaczyć pomiędzy tymi głównymi punktami. Tu zaś otwierają się olbrzymie możliwości wykorzystywania szlaku w celu poprawy ogólnej kondycji krajobrazu kulturowego. By tak się stało, konieczne jest pełne zaangażowanie i współdziałanie samorządów gminnych, m.in. w konsekwentnym promowaniu (poprzez edukację) nowoczesnych postaw względem występujących w gminie zasobów oraz ogólnej estetyki otoczenia, traktowanych jako istotna przewaga konkurencyjna, którą samorządy mogą celowo zagospodarować, stosując np. mądre prawodawstwo na swoim terenie.

Zasadniczym problemem pozostaje kwestia spójnej definicji jednoznacznie określającej, czym są szlaki dziedzictwa kulturowego. Często popełnianym błędem jest postrzeganie tego typu struktur wyłącznie w dwóch perspektywach: dziedzictwa materialnego oraz turystów.

Faktycznie większość szlaków koncentruje się na obiektach zabytkowych, prowadząc od jednego z nich do drugiego. Prawda jest jednak taka, że obiekty te są tym bardziej interesujące, im dokładniej znamy ich historię: dzieje powstania, kontekst społeczny i kulturowy, związanych z nimi ludzi, miejscowe legendy, obrzędy, zwyczaje – a więc wszystko to, co tworzy dziedzictwo niematerialne. W tym ujęciu, zwiększone zainteresowanie obiektem, z racji

wpisania go na szlak kulturowy, staje się impulsem do zainicjowania badań nad zabytkiem, nawiązania współpracy ze środowiskami naukowymi i akademickimi, co – siłą rzeczy – będzie przekładać się na wzrost zainteresowania miejscowością i gminą, w której zabytek się znajduje.

Drugą sprawą jest podejście do szlaków (i tworzących je zabytków) przede wszystkim w kontekście kreowania produktu turystycznego przeznaczonego dla turystów. Warto pamiętać, że turyści jedynie bywają na szlaku, natomiast na co dzień „żyje” tworzącymi je zabytkami społeczność lokalna. Zatem to ona powinna być w pierwszym rzędzie brana pod uwagę w procesie budowania produktów kulturowych. Zresztą obiekty będą tym bardziej interesujące dla turystów, im bardziej będą żywą częścią lokalnej społeczności. Najlepiej zjawisko to można zaobserwować na przykładzie zabytkowych świątyń – jeśli dany kościół czy cerkiew jest wciąż miejscem żywego kultu religijnego, wypełniające je treści niematerialne (na przykład możliwość uczestniczenia w mszach świętych), stają się ożywym tchnieniem, podtrzymującym autentyczność tych miejsc.

Szlak kulturowy może stać się wreszcie ważnym narzędziem ochrony i zarządzania dziedzictwem kulturowym. Jednym z podstawowych problemów, z jakimi borykamy się w dziedzinie ochrony zabytków, jest wciąż niedostatecznie skuteczna ochrona obszarowa. Tymczasem szlak kulturowy, z założenia będący strukturą przestrzenną, może stanowić doskonałą okazję do tworzenia stref buforowych, chroniących już nie tylko pojedyncze zabytki, ale miejscowy krajobraz kulturowy.

Mając na uwadze wszystko, co napisano wcześniej, proponuję przyjęcie następującej definicji szlaków dziedzictwa kulturowego: **szlak kulturowy to wytyczony i oznakowany szlak materialny, łączący obiekty i miejsca wybrane według ustalonych kryteriów tematykacji, będące unikatowymi reprezentatywnym przykładem ilustrującym szeroko pojęty dorobek kulturowy danego regionu, społeczności, grupy etnicznej, mniejszości narodowej czy narodu.** Poprzez prezentację dziedzictwa materialnego szlak powinien umożliwiać poznanie i popularyzować dziedzictwo niematerialne, traktując oba te obszary jako nierozdzielalną całość. Poddany sprawnemu i skutecznemu zarządzaniu, szlak kulturowy może stać się ważnym narzędziem ochrony, kształtowania i popularyzowania dziedzictwa kulturowego, oddziałując w równym stopniu na społeczności lokalne, jak i odwiedzających te miejsca turystów.

Za szczególnie istotną należy uznać sprawę zarządzania. Wytyczony i oznakowany szlak nie znacznie żyć swoim własnym życiem. Wymaga ciągłego

Bartne, cerkiew Świętych Kosmy i Damiana

animowania, troski, podejmowania różnorodnych inicjatyw z zakresu promocji i udostępniania obiektów na szlaku. Dlatego tak istotne jest wykreowanie sprawnej struktury zarządczej, która będzie dysponowała odpowiednimi zasobami (m.in. informacyjnymi i ludzkimi), pozwalającymi na sprawne i skuteczne zarządzanie szlakiem. Z tego punktu widzenia kluczowa staje się współpraca w ramach stowarzyszeń zrzeszających jednostki samorządu terytorialnego. Na mocy łączących je porozumień, są one w stanie stworzyć odpowiednie warunki do efektywnego zarządzania szlakami dziedzictwa kulturowego. One zaś, choć najprawdopodobniej będą generować bardzo umiarkowane bezpośrednie zyski, przyczynić się mogą do autentycznego wzrostu regionu, poprzez generowanie różnego rodzaju działań wokół obiektów zabytkowych, rozwoju gastronomii, obiektów, noclegowych, punktów handlowych, stacji benzynowych itp.

dr hab. Łukasz Gawel

Instytut Kultury i Zarządzania Uniwersytetu Jagiellońskiego
kierownik zespołu badawczego projektu „Szlaki kulturowe jako medium zmian w kulturze”

Małopolska – analiza sytuacji w regionie na temat strategii niskoemisyjnych i termomodernizacji budynków użyteczności publicznej.

Wnioski z opracowania

Celem opracowania była analiza bieżącej sytuacji dotyczącej realizacji działań obejmujących **termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz strategii niskoemisyjnych** na obszarze województwa małopolskiego. Informacje poddane analizie rozpatrywane były w kontekście prowadzenia działań na rzecz ograniczania niskiej emisji (przede wszystkim Programy ograniczania niskiej emisji, Programy ochrony powietrza) oraz termomodernizacji budynków użyteczności publicznej (uwzględniając przetargi na wykonanie tego rodzaju prac, ogłoszone przez gminy w trzecim kwartale 2015 roku).

Skuteczna termomodernizacja budynku nie może ograniczać się do pojedynczych działań jak: wykonanie izolacji zewnętrznej, czy wymiana stolarki okiennej, ale powinna być prowadzona w sposób kompleksowy obejmując wszystkie możliwe działania, a więc: izolację dachu, ścian zewnętrznych, izolację stropu nad piwnicą lub stropu nad podłogą na gruncie, wymianę stolarki okiennej i drzwi oraz zastosowanie wentylacji mechanicznej. W ramach realizacji przez małopolskie gminy Programu ochrony powietrza, w roku 2014 przeprowadzono termomodernizację budynków użyteczności publicznej w 289 placówkach. Ponadto termomodernizację przeprowadzono w 635 budynków mieszkalnych. Podobnie jak w przypadku działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji, najwięcej inwestycji zrealizowano w Krakowie – 565, na kolejnych miejscach znalazły się: Tarnów (40), Trzebinia (23), Chrzanów (23) i Kęty (15). Ilość termomodernizowanych budynków niestety nie przełożyła się na jakość działań. **Tylko 12,6% obiektów zostało poddanych pełnej termomodernizacji** polegającej na dociepleniu ścian zewnętrznych, stropów i wymianie okien. Częściowa termomodernizacja została wykonana w 20,8% budynków i obejmowała docieplenie ścian lub stropodachu. W 64,7% budynków wymieniono tylko okna, a w 1,9% budynków modernizacja polegała na wymianie instalacji c.o. i zamontowaniu termostatów grzejnikowych.

Jako sukces można uznać konkurs „**Małopolskie Remizy**”, w ramach którego władze Województwa Małopolskiego udzielały dofinansowania na prace budowlano-remontowe w remizach strażackich. W roku 2014 działania w zakresie termomodernizacji zostały przeprowadzone w 18 obiektach, a łączny koszy środków poniesionych na działania termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej wyniósł w 2014 roku 61 mln zł.

Jak podaje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, w 2014 roku przekroczenie norm jakości powietrza

w województwie małopolskim nastąpiło we wszystkich strefach w przypadku PM10 (norma $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) oraz bezno(a)pirenu. Dodatkowo przekroczone zostały dopuszczone normy PM2,5 w aglomeracji krakowskiej oraz strefie małopolskiej. W przypadku PM10 najwyższe poziomy stężeń zanotowane zostały na krakowskich stacjach pomiarowych: Al. Krasińskiego – $64 \mu\text{g}/\text{m}^3$, Bujaka – $49 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (stacja tła miejskiego). Normy nie zostały przekroczone na stacjach pomiarowych w Bochni, Zakopanem, Niepołomicach, Trzebini, Tarnowie, Olkuszu i Gorlicach. W przypadku ilości dni, w trakcie których przekroczone były stężenia średniodobowe PM10 (norma $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, 35 dni), sytuacja taka miała miejsce na wszystkich stacjach pomiarowych, z wyjątkiem tych gdzie prowadzone są pomiary okresowe. Najgorzej sytuacja wyglądała ponownie na stacji zlokalizowanej przy Al. Krasińskiego w Krakowie – 188 dni. Także we wszystkich punktach, gdzie prowadzone były pomiary PM 2,5, nastąpiło przekroczenie dopuszczalnej normy ($25 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Pierwsze miejsce Al. Krasińskiego ze stężeniem $45 \mu\text{g}/\text{m}^3$ nie stanowi już zaskoczenia. Sytuacja bardzo źle wyglądała także w pozostałych punktach pomiarowych: Nowy Sącz – $33 \mu\text{g}/\text{m}^3$, Kurdwanów – $33 \mu\text{g}/\text{m}^3$, Nowa Huta – $32 \mu\text{g}/\text{m}^3$, Zakopane – $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$, Bochnia – $39 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji realizowane były regionalnie w ramach Programów ochrony powietrza. W Małopolsce programy realizowane były przez 90 gmin. Spośród nich, 25 gmin nie zrealizowało żadnej inwestycji w 2014 roku. Spośród podmiotów realizujących działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji, największy efekt ekologiczny uzyskał Kraków – ograniczenie emisji PM10 na poziomie 93,3 Mg. Wymienić należy także: Nowy Sącz (3,4 Mg), miasto Gorlice (3,3 Mg), Tarnów (2,5 Mg), Kęty (1,1 Mg). Sumarycznie, redukcja emisji PM10 oraz PM2,5 w Małopolsce w roku 2014 wyniosła 111 Mg, dwutlenku azotu ok. 20,5 Mg, dwutlenku siarki ok. 251 Mg i dwutlenku węgla ok. 16300 Mg.

Raport pt. Małopolska – analiza sytuacji w regionie na temat strategii niskoemisyjnych i termomodernizacji budynków użyteczności publicznej” powstał w ramach realizowanego przez SGiPM projektu pn. „Przygotowanie transgranicznego projektu SENTENCE do konkursu ogłoszonego w ramach Programu Interreg Europa Środkowa” realizowanego przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego w ramach konkursu ofert z zakresu rozwoju współpracy terytorialnej pn. “Małopolska Współpraca terytorialna 2020”.

W Małopolsce w 2014 roku, w ramach programów ochrony powietrza przeprowadzonych zostało ponad 8000 inwestycji, które obejmowały: likwidację kotłów i pieców na paliwo stałe – 3100 (w roku 2013 – 2603), termomodernizację budynków – 924 (714), inwestycje w odnawialne źródła energii – 4041 (407) oraz modernizację sieci ciepłowniczej – 27 (20). W kontekście wymiany źródła ciepła, a więc likwidacji kotłów i pieców na paliwo stałe, zastosowano w największym stopniu ogrzewanie gazowe (68%). 23% inwestycji stanowiły przyłączenia do sieci ciepłowniczej, 5% zmiana na ogrzewanie elektryczne, a 4% niskoemisyjne kotły na paliwo stałe. Liderem, jeżeli chodzi o ilość inwestycji było miast Kraków (2611). Na kolejnych pozycjach uplasowały się miasta: Nowy Sącz (100), Gorlice (97), Tarnów (71), Kęty (51), Trzebinia (23), Oświęcim (22) oraz Libiąż (20). W przypadku realizacji inwestycji w odnawialne źródła energii, dominującą technologią były kolektory słoneczne – 99%. Wynika to z faktu realizowania na obszarze województwa małopolskiego programu „Instalacja systemów energii odnawialnej w Gminach: Niepołomice, Wieliczka, Skawina oraz Miechów na budynkach użyteczności publicznej oraz domach prywatnych”. W gminie Niepołomice instalacje kolektorów słonecznych wykonane zostały na 294 obiektach, w gminie Wieliczka było to 494 obiekty, gminie Skawina – 280 obiektów, a gminie Miechów – 343 obiekty. W roku 2015 do programu przyłączyły się gminy Zabierzów i Myślenice.

Nakłady finansowe poniesione na realizację wszystkich inwestycji ograniczających występowanie niskiej emisji w 2014 roku szacuje się na 195 mln PLN (89 mln PLN stanowiło dofinansowanie zewnętrzne). Najwięcej środków finansowych przeznaczono w Krakowie i było to 67,3 mln PLN. Wymienić należy ponadto Chrzanów (13,6 mln PLN), Tarnów (8,9 mln PLN), Wieliczkę (6,8 mln PLN) oraz Miechów (6,1 mln PLN).

Realizacja Programów ograniczania niskiej emisji w Małopolsce miała miejsce w 2014 roku w 36 gminach. Działania te polegały na wymianie kotłów i pieców stałopalnych na urządzenia niskoemisyjne. Spośród 36 gmin, 28 stanowiły gminy włączone do Programu

ochrony powietrza dla województwa małopolskiego, dla których zalecono działania naprawcze.

Podstawowym wnioskiem wynikającym z przeprowadzonej analizy jest obecność lub brak obecności spójnej strategii implementacji konkretnych rozwiązań pozwalających czy to na ograniczaniu występowania zjawiska niskiej emisji, czy też termomodernizacji. Jest to przede wszystkim widoczne w przypadku termomodernizacji, stąd **podstawową rekomendacją wynikającą z przeprowadzonej analizy jest stworzenie spójnych wytycznych dla gmin/samorządów do prowadzenia działań termomodernizacyjnych budynków użyteczności publicznej uwzględniających także modernizację źródła ciepła oraz implementację systemu zarządzania energią w budynkach.**

W związku z powyższym, w kontekście termomodernizacji proponuje się:

- opracowanie jednolitego i spójnego dokumentu będącego strategią działań termomodernizacyjnych w województwie małopolskim na wzór Programu ochrony powietrza,
- identyfikacja budynków o największym zapotrzebowaniu na energię cieplną oraz największym potencjale do działań termomodernizacyjnych i uznanie ich jako priorytetowe,
- stworzenie bazy danych oraz bazy dobrych praktyk w celu ich interpretacji i implementacji pożądanych rozwiązań w innych gminach/obszarach,
- organizacja spotkań informacyjnych, szkoleń i konferencji dla przedstawicieli gmin i samorządów lokalnych w celu przekazania wiedzy i wymiany doświadczeń.

W kontekście ograniczania niskiej emisji rekomenduje się:

- wprowadzenie działań termomodernizacyjnych jak podstawowej metody ograniczania niskiej emisji w gospodarstwach domowych, poprzez zmniejszenie zapotrzebowania budynku na energię cieplną,
- kontynuacja wymiany źródeł ciepła z pieców/kotłów stałopalnych na rozwiązania niskoemisyjne,
- wprowadzenie ograniczeń w stosowaniu paliw stałych (pod warunkiem nowelizacji ustawy Prawo ochrony środowiska),
- prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych uświadamiających Małopolan co do istoty problemu, jakim jest zjawisko występowania niskiej emisji oraz sposobów jego zapobiegania.

Michał Kaczmarczyk
GEOSYSTEM,
Redakcja GLOBEnergia

KROMER FESTIVAL

NOWE WYDARZENIE KULTURALNE W MAŁOPOLSCE

Biecz – co o nim wiedzą mieszkańcy Małopolski? Jedni znają go jako siedzibę „szkoły katów”, inni jako stolicę Polski za czasów króla Łokietka, jeszcze inni ze względu na wspaniałe zabytki, historię, cudowny krajobraz. Są też tacy, którzy pewnie nie mają żadnych skojarzeń. To się może zmienić dzięki nowemu projektowi kulturalnemu Biecza na najwyższym poziomie.

Kromer Festival to cykliczne przedsięwzięcie promujące muzykę dawną z programem muzycznym prezentującym epoki od średniowiecza po klasycyzm. Pierwsza edycja wydarzenia odbyła się

w dniach 13-16.08.2015 r. Organizatorem festiwalu była Capella Cracoviensis i Gmina Biecz. Współorganizatorami był Program 2. Polskiego Radia oraz Narodowy Instytut Audiowizualny. Za program festiwalu odpowiedzialny był Jan Tomasz Adamus, szef Capelli Cracoviensis oraz Filip Berkowicz, twórca sukcesu takich marek jak Misteria Paschalia, Actus Humanus, Sacrum Profanum czy Opera Rara. Festiwal został dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury oraz Województwa Małopolskiego.

Festiwalowi patronuje Marcin Kromer – wybitny bieczanin, humanista, sekretarz królewski, geograf, dyplomata, historyk i biskup warmiński, który na trwałe zapisał się w historii Biecza oraz w polskiej kulturze. Marcin Kromer to duma bieczan, rodak dobroczyńca, który „opromienił sławą swój rodzinny Biecz jak nikt przed nim i nikt po nim”.

Tegoroczna edycja festiwalu gościła legendarnego włoskiego skrzypka Fabio Biondiego, wybitnego amerykańskiego lutnistę Paula O'Dette i francuskiego kontratenora Dominique Visse'a. W Bieczu wystąpili ponadto: szwajcarska formacja „Ensemble Peregrina” prowadzona przez Agnieszkę Budzińską-Bennett, belgijski zespół „Oltremontano” pod kierownictwem Wima Becu oraz grupa „Ars Cantus” Tomasza Dobrzańskiego. „Capella Cracoviensis” pod dyrekcją Jana Tomasza Adamusa wykonała aż trzy koncerty.

Uroczystego otwarcia festiwalu dokonała prof. Małgorzata Omilanowska – Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Koncerty w wykonaniu światowej sławy artystów odbyły się w unikatowych sakralnych wnętrzach Biecza: Kolegiacie Bożego Ciała, Kościele Franciszkanów oraz na dziedzińcu „Domu z basztą”. Miasto żyło w dzień i w nocy za sprawą licznych gości przybyłych z różnych zakątków Polski oraz mieszkańców, którzy chętnie wzięli udział w koncertach. Program festiwalu wzbogacony został o wydarzenia towarzyszące, które zapępniały czas turystom. W scenerii murów obronnych odbyły się: Turniej Rycerski o mieczek zbója Biecza zorganizowany przez Zakon Rycerski Ziemi Bieckiej, warsztaty łucznicze prowadzone przez Nieformalną Grupę Łucznicy Rozembark, prelekcja Pana Krzysztofa Kutrzuby na temat fortyfikacji obronnych Biecza, scenka teatralna „Tam do kata” w wykonaniu Maszynki Kreatywności i Muzeum Ziemi Bieckiej, oprawa Mszy św. w wykonaniu Chóru Kolegiaty p.w. Bożego Ciała w Bieczu. Podczas festiwalu ceny biletów wstępu do Muzeum Ziemi Bieckiej oraz na Wieżę Ratuszową objęte zostały 50% zniżką, a godziny otwarcia wydłużone do godziny 21.30. Długi sznur turystów ciągnął się za przewodnikiem oprowadzającym po Bieczu.

Dzięki akcji pn. „KROMERCARD” do poznawania muzyki dawnej zaproszone zostały również dzieci. Dzięki uczestnictwu w festiwalu podczas każdego kolejnego koncertu każde dziecko mogło odebrać

naklejkę z podobizną artysty – bohatera wieczoru. Młode osoby, które zebrały komplet 8 naklejek, obdarowane zostały atrakcyjnymi nagrodami.

Biecz zaskoczył nie tylko przyjezdnych, ale także mieszkańców. Z wieży ratuszowej co godzinę rozbrzmiewał festiwalowy hejnał, z wieży ratuszowej odbyła się także transmisja jednego z koncertów. Kościoły wypełnione były szczerze słuchaczami, których z dnia na dzień przybywało coraz więcej. Wielu zapowiedziało już chęć udziału w drugiej edycji festiwalu.

Doskonały pomysł, pozwolił w nieco zapomnianym Bieczu stworzyć coś wyjątkowego, niebanalnego i nowego. Znacni światowi artyści dali popis swoich muzycznych możliwości, dostarczając niezapomnianych emocji i wzruszeń. Wielu zaczęło odkrywać muzykę dawną i jej różnorodność. Uczestnicy Kromer Festival, zasłuchani, zdziwieni i zachwyceni, wrócili do swoich domów z nadzieją na drugą edycję. Dzięki temu wydarzeniu Biecz ma szansę stać się miejscem spotkań wielu turystów z Polski i z zagranicy.

www.kromerfestival.com

Szkoła Muzyczna I stopnia w Bobowej

GMINA BOBOWA

STAWIA NA WSZECHSTRONNY ROZWÓJ

W minionych 25 latach w Gminie Bobowej zrealizowane zostały zadania inwestycyjne i remontowe o wartości prawie 105 mln. zł, w tym dofinansowanych spoza budżetu 51 mln zł, tj. prawie 50%. Wykonane inwestycje obejmowały wiele ważnych obszarów życia społecznego.

Ochrona środowiska naturalnego: Wybudowanych zostało ponad 35 km sieci wodociągowej i prawie 64 km sieci kanalizacyjnej wraz z nową gminną oczyszczalnią ścieków, której docelowa przepustowość wynosi 1250 m³/dobę. Powstało kilkadziesiąt przydomowych oczyszczalni ścieków. Kompleksowo została zmodernizowana stacja uzdatniania wody wraz z przepompownią i hydrofornią.

Bezpieczeństwo: Dla wszystkich jednostek OSP zakupiono samochody bojowe nowszej generacji; na bieżąco i na równych zasadach finansowane są wszystkie wydatki na bojową działalność straży pożarnych z całej Gminy.

Infrastruktura drogowa: Powstało ponad 6 km chodników przy drogach wojewódzkich i powiatowych. Zostały wybudowane nowe odcinki dróg gminnych w całej gminie, a istniejące zmodernizowano. Przy drogach wszystkich kategorii udało się wybudować wiele kilometrów oświetlenia ulicznego. Odbudowane zostały także mosty zniszczone przez powódź. Powstały nowe parkingi w Bobowej przy ulicy Stawowej i w Stróżnej przy cmentarzu komunalnym.

Oświata: Przy każdej szkole w Gminie powstał kompleks wielofunkcyjnych boisk sportowych oraz certyfikowane place zabaw dla najmłodszych.

Powstałe obiekty służą nie tylko młodzieży szkolnej, ale również dorosłym. Zostały wykonane niezbędne remonty i prace termomodernizacyjne budynków. Ułożona została kostka brukowa przed budynkami oświatowymi. Powstała także centralna stołówka,

Oczyszczalnia ścieków

która przygotowuje gorące posiłki dla wszystkich dzieci w całej Gminie, dzięki czemu wszystkie nasze dzieci traktowane są na tych samych zasadach, a przy tym nikt z pracowników nie stracił pracy. W chwili obecnej ze smacznych posiłków korzysta już blisko 1000 dzieci dziennie.

Kultura: Dokonano rozbudowy i przebudowy budynku Domu Kultury w Wilczyskach. Przeprowadzono remont i modernizację dwóch budynków Centrum Kultury i Promocji Gminy Bobowa przy ul. Grunwaldzkiej i w Rynku. Wybudowany został Dom Ludowy w Stróżnej oraz Wielofunkcyjny Dom Kultury wraz z remizą strażacką w Jankowej. W Siedliskach, w zmodernizowanym budynku powstała świetlica dla seniorów w integracji z młodzieżą z terenu całej Gminy, a dla dzieci taka świetlica została zorganizowana również w Bobowej.

Historycznym wydarzeniem dla naszej Gminy jest **utworzenie w Bobowej Szkoły Muzycznej I-go stopnia** w dworze po rodzinie Długoszowskich. Inicjatywa ta bez wątpienia uratowała ten zabytkowy budynek przed ruiną (o jego stanie technicznym świadczy fakt, że objęty był klauzulą katastrofy budowlanej). Chociaż Gmina Bobowa nigdy nie była właścicielem tego budynku ani jego zarządcą, to – ze względu na znaczenie historyczne i jego usytuowanie – samorząd zdecydował o jego zakupie za korzystną cenę 2,5 mln zł, rozłożoną na dwie raty. A wszystko

po to, aby dzieci i młodzież z naszej Gminy mogły za darmo uczyć się grać na wybranych przez siebie instrumentach.

Sport: Wybudowano sale gimnastyczne wraz z zapleczem przy szkołach w Brzanie, Wilczyskach, Siedliskach, Jankowej oraz hale widowiskowo-sportową w Bobowej z trybuną na 300 miejsc. Obiekty te służą przede wszystkim lokalnej społeczności, są udostępniane do amatorskiego uprawiania różnych dyscyplin sportowych, między innymi piłki siatkowej i tenisa stołowego. Przy Zespole Szkół Nr 1 w Bobowej powstał wielofunkcyjny kompleks boisk sportowych ORLIK – 2012. Przeprowadzono kompleksową modernizację stadionu miejskiego w Bobowej, łącznie z budową nowych trybun, aby młodzież szkolna mogła korzystać z bazy do lekkoatletyki. Gmina wybudowała małe miasteczko rowerowe w Wilczyskach. Na terenie tego obiektu prowadzona będzie nauka jazdy na rowerze dla dzieci oraz zajęcia z przepisów ruchu drogowego.

Zdrowie: Przeprowadzono remont kapitalny budynku ośrodka zdrowia w Bobowej z udziałem środków unijnych.

Rewitalizacja Rynku: Dokonano przebudowy układu komunikacyjnego oraz infrastruktury technicznej Rynku w Bobowej.

Gmina Bobowa wspólnie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego realizowała ponadto zadania inwestycyjne, o które skutecznie zabiegał Burmistrz Waław Ligęza, takie jak: modernizacja drogi wojewódzkiej nr 977 wraz z budową chodnika i oświetlenia w Siedliskach, budowa chodnika przy drodze wojewódzkiej nr 981 w Bobowej, Wilczyskach i Jankowej, budowa wiaduktu w Bobowej, budowa łącznika Siedlisk i Sędziszowej, usuwanie szkód powodziowych na potokach Stróżnianka i Brzanka, przebudowa skrzyżowania w Jankowej. Wartość tych inwestycji to około 60 mln zł.

Bez wątpienia przywrócenie Bobowej po 75 latach praw miejskich było wydarzeniem niezwykłym i przyczyniło się do podniesienia prestiżu miejscowości oraz umożliwiło zrealizowanie ważnych dla miasta inwestycji. Udział przedstawicieli najwyższych władz państwowych i wojewódzkich, obecność telewizji i innych środków masowego przekazu podczas uroczystości związanych z tym wydarzeniem spowodowały wzrost zainteresowania naszym miastem zarówno w Polsce jak i za granicą.

25 LAT

SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO DLA CZŁOWIEKA, DLA GMINY, POWIATU I POLSKI

27 maja 1990 r. odbyły się pierwsze w powojennej Polsce całkowicie wolne wybory do samorządu terytorialnego. Na pamiątkę tego wydarzenia 27 maja uchwałą Sejmu RP został ustanowiony Dniem Samorządu Terytorialnego, a w wiśnickim zamku odbyła się specjalna uroczystość, przygotowana wspólnie przez Starostwo Powiatowe w Bochni i Urząd Miasta i Gminy Nowy Wiśnicz.

Z zaproszenia starosty bocheńskiego Ludwika Węgrzyna i burmistrza Nowego Wiśnicza Małgorzaty Więckowskiej skorzystało 130 samorządowców z terenu całego powiatu. Gościem specjalnym uroczystości była podsekretarz stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej Małgorzata Marcinińska, która w imieniu ministra Władysława Kosiniak-Kamysza wygłosiła wykład pt. „Współpraca rządu i samorządu w realizacji polityki senioralnej państwa”. Po niej zabrała głos prof. Grażyna Praweńska-Skrzypek z wykładem pt. „Profesjonalizacja w samorządzie

terytorialnym” a prelekcję na temat kultury słowa w kontekście samorządności obywatelskiej wygłosił dr Leopold Zgoda.

Kolejną częścią uroczystości było wręczenie specjalnych medali „Pro Publico Bono”, przyznanych przez ministra Kosiniak-Kamysza osobom szczególnie zasłużonym dla krzewienia idei samorządności. *Minione 25 lat dla samorządu to ćwierćwiecze wykorzystanych szans. Nikt, kto obiektywnie patrzy na świat, nie może zakwestionować tych zmian. W gminach, w powiatach jest wielu bardzo wartościowych ludzi, którzy oddają się całkowicie temu, co robią, będąc nadzieją na dalszą lepszą przyszłość samorządu* – powiedział Ludwik Węgrzyn, starosta bocheński, zwracając się do wyróżnionych.

Za zasługi dla rynku pracy medale „Pro Publico Bono”, otrzymali: Marek Piszczek i Wiesław Dziedzic (Rzezawa), Wiesław Kukła (Trzciana), Leopold Grabowski (Żegocina), Jan Piwowarczyk (Drwinia), Firma Bacówka Towary Tradycyjne z Lipnicy Murowanej, Stanisław Burkiewicz (Nowy Wiśnicz), Jerzy Raczyński (Gmina Bochnia), Piotr Janeczek (Miasto Bochnia) oraz Cech Rzemiosł Różnych w Bochni. **Medale za zasługi dla opieki społecznej** otrzymali: Maria Bigas (Rzezawa), Bogumiła Bobak (Trzciana), Jerzy Błoniarczyk

(Żegocina), Stefan Styczeń (Drwinia), Maria Kurek (Lipnica Murowana), Krzysztof Kołodziejczyk (Nowy Wiśnicz), Stefania Jochym (Gmina Bochnia), Norbert Paprota (miasto Bochnia) oraz Elżbieta Paczyńska i Dorota Stachowicz z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. **Za działalność na rzecz rodziny** medale otrzymali: ks. prałat Stefan Broniak (Rzezawa), Lucyna i Stanisław Stawarzowie (Trzciana), Jan Rosiek

(Żegocina), Kazimierz Mzyk (Drwinia), Krzysztof Banachowicz (Lipnica Murowana), ks. Krzysztof Wąchała (Nowy Wiśnicz), Bożena Woźniak (Gmina Bochnia), Monika Grabarz (Miasto Bochnia) oraz Barbara Hałas z Domu Pomocy Społecznej w Bochni.

Wręczono także okolicznościowe medale, wybite przez znanego artystę Czesława Dźwigaja, przygotowane specjalnie na tę uroczystość dla pierwszych wójtów/burmistrzów oraz przewodniczących rad I kadencji 1990-94. Otrzymali je: Teofil Wojciechowski i Stanisław Kobiela (Miasto Bochnia), Ludwik Węgrzyn i Władysław Porębski (Gmina Bochnia), Tadeusz Lis i Halina Styczeń (Drwinia), Edward Polek i Jerzy Piś (Lipnica Murowana), Andrzej Śliwa i Jan Wójcik

(Łapanów), Kazimierz Kokoszka i Janusz Warzecha (Nowy Wiśnicz), Maria Bigas i Marek Piszczyk (Rzezawa) oraz Józef Nowak (Żegocina) i Piotr Janeczek (Trzciana). Medale przyznano również **długoletnim samorządowcom**: Marii Janus (Rzezawa), Romanowi Surmie i Franciszkowi Zatorskiemu (Trzciana), Franciszkowi Koszykowi i Janowi Marcinek (Żegocina), Stanisławowi Hejmo (Łapanów), Józefowi Buczak, Romanowi Gołębiowskiemu, Andrzejowi Kular i Józefie Bukowiec (Drwinia), Adamowi Herod i Józefowi Radzięcie (Lipnica Murowana), Jerzemu Łacny, Stanisławowi Gaworczykowi i Stanisławowi Taborowi (Nowy Wiśnicz), Józefowi Gućwie i Jerzemu Lysy (Gmina Bochnia), Marcie Babicz (Miasto Bochnia) Ryszardowi Rozenbajgierowi, Wiesławowi Kukli i Jerzemu Raczyńskiemu (Rada Powiatu w Bochni), Wacławowi Stachurze i Bogusławie Fruga (Starostwo Powiatowe).

Uroczystość zakończył występ uczniów Zespołu Państwowych Szkół Muzycznych w Bochni.

Sabina Kierepka, Katarzyna Kępa-Hamuda
Starostwo Powiatowe w Bochni

Odnowiony rynek

Brzesko

„zielona wyspa” dla przedsiębiorczych

Polskie gminy potrzebują dalszego impulsu do rozwoju a tym samym poprawy warunków życia lokalnej społeczności. Odpowiedź na ten imperatyw samorządy mają już od dawna. Poszukują inwestorów, oferując im tereny, zwolnienia czy ulgi w opłatach lokalnych. Dzięki inwestycjom, gminy liczą na nowe miejsca pracy, a w konsekwencji na dalszy rozwój. Jedną z wielu gmin, która podobne działania

podejmuje od lat jest Brzesko. Zarówno samorząd jak i mieszkańcy, wyróżnia spośród liczego grona podobnie przedsiębiorczych wiele atutów, które niezaprzeczalnie stawiają Brzesko w roli lidera. Tu od lat najważniejszy był tzw. dobry klimat do inwestowania. O przyjaznym nastawieniu do przedsiębiorców niech świadczą przyznawane ostatnio wyróżnienia jak chociażby Najwyższa Jakość Quality International

Brzesko to ważny węzeł autostradowy

Kompleks sportowy Orlik i basen

Regionalne Centrum Kulturalno-Biblioteczne

2012. Brzeski samorząd wie, że to co najbardziej zachęci inwestora to m.in. odpowiedź na pytanie na czym i ile może on zarobić. Ważna jest też dostępność do wysoko wykwalifikowanej kadry. W brzeskich szkołach kształcenie zawodowe jest dostosowane do potrzeb rynku pracy. Ale potencjalni inwestorzy chcą też gminy atrakcyjnej, z zapleczem rozrywkowym, sportowym, kulturalnym, z bazą gastronomiczno-hotelową stojącą na najwyższym poziomie. Tutaj też Brzesko ma bardzo dobrze rozwiniętą infrastrukturę spędzania wolnego czasu. Nowoczesna kryta pływalnia, kręgielnia, bowling, centrum kulturalno-biblioteczne, kino 3D, boiska Orlik, łowiska dla wędkarzy, piękne tereny do wędrowek czy wreszcie wysmienita kuchnia w restauracjach i zajazdach, to wszystko czyni z Brzeska miejsce o wyjątkowym klimacie, przyjaznym najbardziej wysublimowanym

gustom. Samorząd Brzeska cały czas dąży do likwidacji istniejących utrudnień, jak chociażby związanych z infrastrukturą drogową czy kolejową. Przykładem niech będzie wyremontowanie przez PKP i oddanie w 2012 roku nowoczesnego budynku dworca kolejowego czy otwarcie autostrady A4 wraz ze zjazdami w Brzesku. Dzięki autostradzie i licznym zajazdom w kierunku Nowego Sącza i Kielc, Brzesko stało się ważnym węzłem komunikacyjnym. Znaczącym dla dalszego dynamicznego rozwoju Gminy Brzesko jest też przyjazny samorząd, kompetentni urzędnicy, przedsiębiorczy mieszkańcy oraz dostępne tereny pod inwestycje komercyjne czy budownictwa jednorodzinne. Dzięki takim atutom można spodziewać się w najbliższym czasie zwiększonego napływu ofert i osób chętnych do zainwestowania oraz zamieszkania w Brzesku.

Nowoczesna kryta pływalnia

Wyremontowany dworzec PKP w Brzesku

GOŁECKIE OBCHODY 25-LECIA SAMORZĄDU TERYTORYALNEGO

Blisko tysięcy osób przybyło w niedzielę 17 maja 2015 r. do Czapel Małych (w Gminie Gołcza), na plac przed boiskiem sportowym, gdzie w towarzystwie wielu dostojnych gości można było wypoczywać i świętować podczas majówki zatytułowanej „Suwerenni, niezależni, samorządni”. Okazją do zorganizowania plenerowej imprezy, utrzymanej w klimacie pikniku rodzinnego, były obchody 25-lecia samorządu terytorialnego Gminy Gołcza.

Uroczyste obchody jubileuszowe rozpoczęto od oficjalnego otwarcia boiska sportowego w Czaplach Małych. Symbolicznego przecięcia wstęgi dokonali: Senator RP Bogdan Pęk, Poseł na Sejm RP Lidia Gądek, Radny Sejmiku Wojewódzkiego Adam Domała, Wójt Gminy Gołcza Lesław Blacha, Radna Rady Gminy Gołcza Beata Wypchał, Sołtys wsi Czaple Małe Iwona Durbas, Prezes Podokręgu Olkuskiego Piłki Nożnej Bolesław Ściepura oraz Prezes Klubu Sportowego „Czapla” z Czapel Małych Krzysztof Wypchał. Następnie obiekt został poświęcony przez proboszcza ks. Jacka Wójcickiego.

Chwilę później na nowo otwartym boisku rozegrano pierwsze zawody sportowe – z udziałem uczniów szkół gminnych (podstawowych oraz z gimnazjum). Stawką rywalizacji w „Biegu Wolności” był Puchar Wójta Gminy Gołcza. Łączna długość trasy czterech biegów wynosiła 2,5 km, co w symboliczny sposób nawiązywało do jubileuszu 25-lecia samorządu terytorialnego Gminy Gołcza.

Zebrani na placu przylegającym do miejscowego stadionu sportowego z niegasnącym zainteresowaniem śledzili kolejne wydarzenia. Podczas trwania zawodów, na scenie położonej w pobliżu odremontowanego budynku dawnej szkoły, koncertowała Orkiestra Dęta „Czapelanka”. Zanim głos zabrał Wójt Lesław Blacha, aby osobiście powitać wszystkich

uczestników majówki i zarazem otworzyć wystawę fotografii „Ogarnięci przemianami – złoty okres w Gminie Gołcza”, wystąpił jeszcze Chór „Jutrzenka” z goleckiego gimnazjum.

Jednym z ciekawszych wydarzeń tej uroczystości był bez wątpienia moment wręczenia samorządcom okolicznościowych medali. W ten sposób uhonorowano radnych Rady Gminy Gołcza siedmiu kadencji, od pierwszej (lata 1990-1994) począwszy aż po obecną (2014-2018), oraz kilku innych gości, w tym zaproszonych na obchody przedstawicieli polskich władz państwowych.

Piknikowy nastrój majówki podkreślały liczne atrakcje, takie jak: „rodzinne grillowanie” (uczestnicy majówki otrzymali kiełbaski), pokaz sprzętu strażackiego, czy place zabaw. Dodajmy, że oprócz wręczenia pucharów zwycięzcom „Biegu Wolności” uhonorowano również laureatów dwóch konkursów: wiedzy o Gminie Gołcza oraz plastycznego pn. „Mapa Gminy Gołcza”.

Zanim na murawę boiska sportowego wybiegli zawodnicy miejscowej drużyny piłkarskiej, aby w ligowym meczu „otwarcia stadionu” powalczyć o zdobyc punktową, przed zgromadzoną widownią wystąpiła jeszcze grupa cheerleaders z goleckiego gimnazjum oraz dzieci ze szkół podstawowych w: Szreniawie, Gołczy oraz Wysocicach.

Urząd Gminy Gołcza

Zmodernizowane Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego w Gorlicach

NOWE OBLICZE KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO W POWIECIE GORLICKIM

Kompleksowa, nowoczesna i konkurencyjna jest oferta kształcenia zawodowego w Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego w Gorlicach oraz w szkołach ponadgimnazjalnych prowadzonych przez powiat gorlicki. Samorząd powiatowy przez pięć lat gruntownie zmodernizował obiekty i rozwinął system edukacji zawodowej.

Starosta Gorlicki
Karol Górski

– 5 lat temu rozpoczęliśmy w powiecie gorlickim „rewolucję” w kształceniu zawodowym – mówi Starosta Gorlicki Karol Górski. Zmieniliśmy całkowicie oblicze obiektów i pracowni do nauki zawodu, pamiętających niekiedy lata 60. ubiegłego stulecia, oraz wdrożyliśmy najnowocześniejsze metody nauczania. Zainwestowaliśmy w modernizację kształcenia zawodowego ponad 21 mln zł, z czego ponad 10 mln zł w przemianę Centrum Kształcenia Praktycznego

i Ustawicznego w Gorlicach. Uważamy, że jest to bardzo dobra, przyszłościowa inwestycja w kształcenie młodych ludzi oraz doskonalenie zawodowe tych trochę starszych. Dziś jesteśmy naprawdę dumni z naszego Centrum, a wszyscy, którzy go odwiedzają zarówno z Polski jak i z zagranicy z zazdrością patrzą na obiekt, nowoczesne pracownie i ich wyposażenie w sprzęt najnowszej generacji oraz na nasz ostatni tegoroczny dorobek – salę audiowizualną.

Wszystko zaczęło się 17 maja 2010 r. kiedy to ówczesny starosta Mirosław Wędrychowicz i wicestarosta Karol Górski podpisali umowę z wicemarszałkiem Województwa Małopolskiego Leszkiem Zegzdą na realizację projektu pn. „Modernizacja Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego w Gorlicach jako wzmocnienie oferty Południowomałopolskiej Sieci Edukacji Zawodowej” w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego o wartości

Nowocześnie wyposażone pracownie w CKPiU w Gorlicach

Otwarcie sali audiowizualnej w CKPiU w Gorlicach

3,9 mln zł. W Centrum utworzono 5 pracowni: 3 z branży samochodowej (diagnostyka pojazdów samochodowych, diagnostyka i naprawa silników samochodowych, naprawa blacharska pojazdów samochodowych) i 2 z mechanicznej (programowanie i obróbka z wykorzystaniem maszyn sterowanych numerycznie (CNC), obróbka skrawaniem – obrabiarki konwencjonalne). Uroczystość odbyła się w zabytkowej hali odlewni żeliwa, która 5 lat później „zamieniła się” w nowoczesną salę audiowizualną.

Zanim jednak to nastąpiło przebudowy wymagał sam budynek Centrum. Poddano go procesowi termomodernizacji wraz z wymianą stolarki oraz instalacji c.o. i montażem nowej kotłowni gazowej. Termomodernizacji poddano także oddział CKPiU w Bieczu oraz budynki szkół prowadzących kształcenie zawodowe tj: ZSZ, ZSE i ZS Nr 1 w Gorlicach, ZSZ w Bieczu, ZSZ w Bobowej.

W kolejnym projekcie systemowym w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Europejskiego Funduszu Społecznego pn. „Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce” o wartości 7,2 mln zł Centrum dorobiło się nowych pracowni: maszyn, aparatów i urządzeń elektrycznych, elektrotechniki

Pracownia barmańska w ZSZ w Gorlicach

i elektroniki, instalacji i montażu elektrycznego, technik komputerowych i AutoCAD wraz z oprogramowaniem graficznym oraz wózka jezdniowego. Ponadto powstały nowe pracownie w ZSZ w Gorlicach: obsługi konsumenta i usług barmańskich oraz kosztorysowania, normowania i projektowania. 6,4 mln zł z projektu przeznaczono na dofinansowanie zajęć pozalekcyjnych oraz kursy i szkolenia zawodowe dające dodatkowe kompetencje.

Następny projekt zmieniający kształcenie zawodowe to „Perspektywa – nowa jakość kształcenia w powiecie gorlickim” realizowany w ramach POKL z EFS o wartości 2 mln zł. W projekcie uczestniczyło 3448 uczniów z: ZSZ, ZSE i ZS Nr1 w Gorlicach, ZSZ w Bieczu, ZSO i ZSZ w Bobowej oraz ZS CKR w Bystrej i Hańczowej. Dowodem na ukończenie kursów i szkoleń były certyfikaty i dyplomy: 527 z j. angielskiego, 502 – Europejskie Certyfikaty Umiejętności Komputerowych ECDL, 237 – barmana, 142 – spawacza, 55 – cukiernika, 78 – SEP (spawanie elektryczne), 16 – obsługi wózków jezdniowych, 32 – kursu florystycznego, 20 – carvingu, a 10 – przygotowania ozdób czekoladowych. Ponadto opracowano 453 biznesplany i 224 indywidualne plany działania. Zajęcia prowadziło 104 nauczycieli.

Równie ważnym dla kształcenia zawodowego, a zwłaszcza dla CKPiU, był projekt pn. „Lokalne inicjatywy na rzecz rozwoju regionalnego powiatu gorlickiego i nowosądeckiego” realizowany w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. Dzięki niemu w Centrum wybudowana została nowoczesna sala audiowizualna, nowe wyposażenie uzyskała pracownia spawalni elektrycznej, przebudowano otoczenie obiektu oraz przeprowadzono liczne kursy dla uczniów i kadry pedagogicznej.

– Pięć projektów w pięć lat – to naprawdę była wielka rewolucja i wielki przeskok w XXI wiek w kształceniu zawodowym w powiecie gorlickim – mówi starosta Karol Górski. Pisano, że był to „koronkowy montaż finansowy”, bo rzeczywiście projekty były od siebie zależne i wymagały ogromnej dyscypliny i doskonałej koordynacji zarówno ze strony wykonawców jak i naszych powiatowych służb inwestycyjnych i finansowych. Konsekwencją naszych działań jest stworzenie kompleksowej, bardzo nowoczesnej i konkurencyjnej oferty edukacyjnej w branżach: mechanicznej, elektrycznej i samochodowej oraz przenikającej je branży informatycznej. Kształcimy fachowców na europejskim poziomie, otwierając przed młodymi ludźmi lepsze perspektywy na zatrudnienie – podsumowuje starosta Karol Górski.

Ewa Żarnowska

Starostwo Powiatowe w Gorlicach

O gorlickim referendum

czyli jak inicjatywa społeczności lokalnej wyprzedziła rozwiązania systemowe

Ustawa samorządowa z roku 1990 diametralnie zmieniła polską rzeczywistość, dając społecznościom lokalnym pełne podstawy do pełnienia roli gospodarza swojej małej ojczyzny. Samorząd Gorlic niemal od samego początku przemian starał się sprawować tę ważną funkcję, wsłuchując się w autentyczne potrzeby i postulaty mieszkańców. Stąd sięgnięcie po nowatorskie jak na owe czasy narzędzie, którym było referendum lokalne w sprawie gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy.

Początki gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie miasta Gorlice przypadające na lata 80. i 90. ubiegłego wieku nie miały charakteru tak kompleksowego systemu, jaki funkcjonuje obecnie. Jednostka gminna odbierała odpady komunalne z terenów z zabudową wielorodzinną w oparciu o współpracę z administratorami tych terenów, czyli spółdzielniami mieszkaniowymi. Z terenów z zabudową jednorodziną odpady były odbierane jedynie w przypadkach, gdy taką wolę wyrażali ich

mieszkańcy. Częstym zjawiskiem było więc powstawanie dzikich wysypisk szpecących krajobraz i zanieczyszczających środowisko. Pojawił się także problem z zagospodarowaniem odpadów w sposób bezpieczny dla środowiska.

Władze miasta postanowiły więc zaproponować społeczności lokalnej zorganizowanie na terenie Gorlic kompleksowego systemu gospodarowania odpadami. Aby poznać opinię mieszkańców, sięgnięto po najbardziej miarodajne i demokratyczne narzędzie,

jakim jest lokalne referendum. Odbyło się ono 5 listopada 1995 r. W wyniku referendum mieszkańcy opowiedzieli się za samoopodatkowaniem na rzecz gospodarowania odpadami komunalnymi. Akcja ta o rok wyprzedziła propozycję dotyczącą możliwości przejęcie przez gminę obowiązków w zakresie gospodarowania odpadami, którą ustawodawca zaproponował w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Co warto szczególnie podkreślić, gorlickie referendum pozwoliło Miastu na wprowadzenie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, który zapewnił kompleksowe zagospodarowanie wszystkich ich rodzajów, wyprzedzając o kilkanaście lat zmiany wprowadzone powszechnie dopiero w roku 2013!

System, który został wprowadzony po referendum w 1995 roku i który funkcjonował do końca 2012 r., przez 16 lat podlegał niezbędnym modyfikacjom. W ramach systemu, w zamian za opłatę uiszczaną przez mieszkańców i innych wytwórców odpadów na terenie Gorlic przekazujących odpady, gmina zapewniała odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych takich jak niesegregowane odpady komunalne, papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metal, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie prądenośne i akumulatory prądenośne, odpady budowlane i rozbiórkowe, odpady niebezpieczne, przeterminowane leki i odpady zielone.

Podjęte przez władze Gorlic działania w znaczący sposób ułatwiły wprowadzenie od 1 stycznia 2013 r. nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie miasta. Znacznie wcześniej zostały opracowane i przyjęte wszystkie obligatoryjne uchwały tj.: w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania

odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości tej opłaty i ustalenia stawki opłaty za pojemnik oraz w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Gorlice. Władze miasta przeprowadziły szeroką kampanię informacyjną mającą na celu zapoznanie mieszkańców miasta z zasa-

dami nowego systemu odpadowego, zwracając przy tym szczególną uwagę na potrzebę segregacji odpadów u źródła. W ramach działań edukacyjnych podjętych przez Miasto utworzono stronę internetową poświęconą gospodarce odpadami komunalnymi na terenie miasta oraz edukacji ekologicznej; zrealizowano film edukacyjny, który został wyemitowany w telewizji regionalnej; wystosowano listy do właścicieli nieruchomości ze szczegółowymi wyjaśnieniami na temat zmian w zakresie gospodarki odpadami, jak również organizowano spotkania z zarządcami nieruchomości z zabudową wielorodzinną poświęcone omawianiu zmian w systemie.

Zainicjowane i przeprowadzone w roku 1995 gorlickie referendum na trwałe zapisało się w historii lokalnej samorządności. W doskonały sposób wpisało się ono w założenia reformy z roku 1990, dając mieszkańcom możliwość podejmowania decyzji w kluczowych dla nich sprawach. Fakt, że o lata wyprzedziło ono rozwiązania wprowadzone do prawa powszechnie obowiązującego pokazuje również, jak cenną inspiracją dla ustawodawcy mogą być działania inicjowane przez niewielki nawet samorząd. Pozostaje mieć nadzieję, że podobne dobre praktyki będą częścią i przede wszystkim szybciej przekładane z warunków lokalnych na stosowne zapisy ustawowe.

Rafał Kukła,
Burmistrz Miasta Gorlice

10 LAT NA ORAWIE

– PRZEMIANY POLSKIEJ ORAWY NA PRZYKŁADZIE GMINY JABŁONKA

Ostatnie lata przyniosły wiele zmian gospodarczych i społecznych na polskiej wsi, które są kształtowane przez szereg różnych czynników, zjawisk i procesów. Wejście do Unii Europejskiej, zmiany polityczne i ekonomiczne spowodowały ich znaczący intensyfikację. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie przemian Polskiej Orawy jakie miały miejsce w ostatnim 10-leciu na przykładzie Gminy Jabłonka.

Gmina Jabłonka jest malowniczym regionem położonym w powiecie nowotarskim. Stanowi centralną część Górnej Orawy – krainy położonej pomiędzy pasmem Tatr i Babią Górą. Ponad połowę powierzchni Gminy Jabłonka stanowią lasy. Dodatkowo w swoich granicach gmina skupia cenne elementy naturalnego środowiska przyrodniczego, w sąsiedztwie znajduje się Jezioro Orawskie. Warto także dodać, że ewenementem w skali kraju jest położenie Jabłonki w zlewisku Morza Czarnego. Ciekawa i bogata historia, piękny folklor oraz gościnni mieszkańcy to kolejne walory, którymi wyróżnia się ta orawska gmina.

Ostatnia dekada była ważnym okresem w historii Gminy Jabłonka. Miały tu miejsce przeobrażenia, które widoczne są w każdej sferze działalności samorządu i życia mieszkańców. Prężny rozwój Gminy Jabłonka zawdzięczamy odpowiedniemu zarządzaniu oraz umiejętnemu wykorzystywaniu Funduszy Europejskich. Realizacja licznych projektów zdecydowanie wpłynęła na poprawę warunków bytowych mieszkańców.

Infrastruktura w zakresie ochrony środowiska jest priorytetowym obszarem działalności Gminy

Jabłonka. W ostatnich latach wybudowano ponad 180 km sieci kanalizacyjnej. Od 2006 r. liczba budynków przyłączonych do sieci kanalizacyjnej wzrosła dwukrotnie i obecnie stopień skanalizowania Gminy wynosi powyżej 90%. Rozbudowywane i modernizowane są również istniejące oczyszczalnie ścieków. Działania te w znaczący sposób przyczyniają się do poprawy środowiska zarówno po polskiej stronie granicy, jak i po słowackiej z tego względu, że wszystkie rzeki z terenu Orawy spływają na teren Słowacji.

Dostępność komunikacyjna jest jednym z ważniejszych elementów zaplecza infrastrukturalnego. Inicjatywą Gminy Jabłonka jest łączenie Orawy, dlatego też powstały drogi łączące Lipnicę Małą i Lipnicę Wielką oraz Podwilk i Zubrzycę Dolną. Zbudowano i zmodernizowano wiele kilometrów dróg gminnych, jak również współfinansowano rozbudowę dróg powiatowych, wojewódzkich i drogi krajowej nr 7. Sukcesywnie dokonywana jest modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego. Dodatkowo budowane są również chodniki dla bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców.

Otwarcie gminnych inwestycji

W trosce o **zdrowie** mieszkańców powstało wielofunkcyjne Orawskie Centrum Zdrowia. Jest ono największym ośrodkiem opieki zdrowotnej w Gminie Jabłonka. W obrębie ośrodka funkcjonuje kilka poradni (chirurgiczna, dla dzieci zdrowych i chorych, ginekologiczna, kardiologiczna, ortopedyczna, neurologiczna, stomatologiczna i poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej), jak również gabinety: położnej, medycyny szkolnej, a także pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej. Od 2014 r. sprawowana jest tu całodobowa opieka medyczna.

Wyraźnie widoczny jest **rozwój edukacji i kultury**. Reformowana jest gminna oświata – w gminie funkcjonuje 13 szkół podstawowych i 7 gimnazjów. Na szczególną uwagę zasługuje Orawska Samorządowa Szkoła Muzyczna I stopnia w Jabłonce – powstała w 2013 r. dzięki staraniom Wójta Gminy Antoniego Karlaka i Rady Gminy. Obecnie szkoła prowadzi naukę gry na 11 instrumentach takich jak: fortepian, skrzypce, flet, perkusja, altówka, akordeon, saksofon, trąbka, klarnet, wiolonczela i gitara. Uczęszcza do niej 125 uczniów. Od początku działalności szkoła ta stara się w jak najszerszy sposób zaspokajać potrzeby swoich uczniów, zarówno te podstawowe, czyli naukę gry na instrumentach, jak i dotyczące rozwoju zainteresowań w dziedzinie kultury i sztuki: poprzez organizację wyjazdów na koncerty czy organizację muzycznych projekcji filmowych. W działalności tej biorą udział także rodzice uczniów podejmujących naukę w szkole. Reprezentacja szkoły uczestniczy w koncertach, konkursach i przesłuchaniach o zasięgu lokalnym jak i ogólnokrajowym. Działalność Orawskiej Szkoły Muzycznej I stopnia w Jabłonce wpisuje się w kulturalną mapę gminy i regionu.

Centrum Kultury Górnej Orawy jest wizytówką Gminy Jabłonka. Zostało otwarte w 2011 r. i od tej pory aktywnie pobudza działalność kulturalną mieszkańców. Wykorzystywanie elementów tradycyjnego dziedzictwa kulturowego regionu w celu tworzenia współczesnych form przekazu artystycznego jest istotą działalności OCK. Ten nowoczesny

Dom Kultury w Jabłonce otworzył nowe perspektywy dla rozwoju życia kulturalnego Orawy, można powiedzieć, że uwolnił twórczą energię, a przez to – nowe przestrzenie kultury i wiedzy. Ponad 300 dzieci i młodzieży uczestniczy w różnego typu warsztatach artystycznych: tanecznych, regionalnych, muzycznych, plastycznych, teatralnych. Działają tutaj Klub Orawskiego Artysty, gdzie spotykają się wszystkie pokolenia twórców z terenu Orawy. Młodzież może rozwijać swoje zainteresowania filmowe, uczestnicząc w Młodzieżowym Klubie Filmowym. Organizowane są różnego typu wystawy prezentujące dorobek artystyczny regionu, ale też prace plastyczne dzieci i młodzieży, osób niepełnosprawnych czy seniorów. Wspólnie z Małopolskim Centrum Kultury „Sokół” w Nowym Sączu organizujemy Małopolskie Spotkania Teatrów Amatorskich – „Posiady Teatralne” na Orawie oraz Małopolski Przegląd Dorobku Artystycznego i Kulinarnego Kół Gospodyń Wiejskich. Promując twórczość współczesnej kultury ludowej, amatorskiego ruchu artystycznego realizujemy wiele cyklicznych imprez, m.in.: Orawskie Kołędowanie, Ferie w OCK, Orawski Moj, Przegląd Orkiestr Dętych na Orawie, Orawa Dzieciom Afryki, Orawski Dzień Dziecka, Świętojańskie Zwyki, Orawskie Lato, Kiermasz Orawskiej Sztuki, Małolipnickie Grzybobranie, Festiwal Piosenki Religijnej na Orawie „Stabat Mater”, Narodowe Święto Niepodległości, Mikołajki, Orawski Opłatek. Organizowane imprezy kulturalne w sali widowiskowej Centrum Kultury Górnej Orawy stały się doskonałą formą popularyzacji profesjonalnej współczesnej sztuki, wypełniając lukę w zakresie bezpośredniego kontaktu mieszkańców Orawy ze sztuką profesjonalną. Ścisłe współpracujemy ze szkołami i przedszkolami z terenu Orawy, wspólnie organizując cykliczne konkursy, m.in.: Szlakiem Solnym przez Orawę – Konkurs Wiedzy o Orawie dla uczniów gimnazjum, Wielcy Orawianie – konkurs dla uczniów szkół podstawowych, „Żywa lekcja historii” – spotkania z ludźmi Orawy, Międzyprzedszkolny Przegląd Recytatorów i Gawędziarzy im. Emila Kowalczyka

Orawskie Centrum Kultury

Jabłonka nocą

w Jabłonce. Z Delegaturą Kuratorium Oświaty w Nowym Targu współorganizowaliśmy konferencje dla młodzieży gimnazjalnej i licealnej pt. „Przygoda z antropologią” oraz I Małopolski Przegląd Szkolnych Zespołów Regionalnych – powiat nowotarski i tatrzański.

Rozwój oferty kulturalnej obejmuje również otwarcie w 2010 r. Orawskiej Biblioteki Publicznej w nowej lokalizacji historycznego Domu Ludowego w Jabłonce. OBP posiada bogaty zasób materiałów bibliotecznych o tematyce regionalnej i nie tylko. Organizowane są tu również konkursy, wystawy i lekcje biblioteczne mające celu upowszechnianie czytelnictwa.

W Gminie Jabłonka działają 4 boiska typu Orlik oraz 2 boiska przyszkolne ze sztuczną nawierzchnią, a dodatkowo 8 boisk przyszkolnych, 13 nowoczesnych placów zabaw, 11 sal sportowych, 2 hale sportowe i kompleks sportowy w Jabłonce (stadion z trybunami i zapleczem). Duża **dostępność profesjonalnych obiektów sportowych** ma korzystny wpływ na dzieci i młodzież jako czynnik motywujący do uprawiania aktywności fizycznej. Dodatkowo organizowane imprezy sportowe zapewniają młodzieży i dzieciom możliwość aktywnego spędzania wolnego czasu, pogłębiają sportowego ducha i jednocześnie dążą do integracji wszystkich mieszkańców.

Bardzo istotne znaczenie ma również **bezpieczeństwo mieszkańców**. Na terenie Gminy Jabłonka znajduje się jeden Komisariat Policji, działa tutaj również siedem jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, które z roku na rok są coraz lepiej wyszkolone, by radzić sobie z wszelkimi zagrożeniami. Dzięki działalności Gminy Jabłonka modernizowane są remizy, a jednostki stopniowo wyposażane w nowoczesny sprzęt techniki pożarniczej i ratowniczej. Zrealizowane projekty w tym zakresie to m.in.: zakup nowoczesnego, wielozadaniowego wozu bojowego dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Jabłonce wraz z budową garażu, dofinansowanie zakupu lekkich samochodów ratowniczo-gaśniczych dla Ochotniczych Straży

Pożarnych w Zubrzycy Dolnej, Jabłonce, Lipnicy Małej i Chyżnem, przekazanie nowego wyposażenia dla OSP w: Zubrzycy Dolnej, Lipnicy Małej, Zubrzycy Górnej i Podwilku oraz wyremontowano remizy OSP w Orawce, Chyżnem i Zubrzycy Górnej i Dolnej.

Gmina Jabłonka współpracuje z licznymi partnerami zagranicznymi, co owocuje w postaci wymiany doświadczeń na różnych polach, realizacji unijnych projektów, poznawania różnych kultur, a przede wszystkim daje możliwość rozpowszechniania i promocji kultury orawskiej na arenie międzynarodowej. Działalność na rzecz propagowania idei jedności europejskiej realizowana jest poprzez współpracę z miastami partnerskimi takimi jak: Trstená na Słowacji, Wolbórz w Polsce, Reichelsheim w Niemczech, Horice w Czechach, Nagymányok na Węgrzech oraz Gmina Brebu w Rumunii. Działania Samorządu Gminy Jabłonka zostały docenione przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy w Strasburgu, które w 2011 roku nagrodziło Gminę Jabłonka Dyplomem Europy, a w 2014 r. Flagą Honorową Rady Europy.

Reasumując, ostatnie 10 lat w regionie Polskiej Orawy to czas istotnych zmian. Przestrzeń Gminy Jabłonka charakteryzuje się licznymi przekształceniami, na które znaczący wpływ ma w dużej mierze efektywność działań lokalnego samorządu, ale także mentalność społeczności lokalnej i atrakcyjne położenie. Przeobrażenia te widoczne są w postaci rozwoju takich dziedzin życia jak: turystyka, ochrona środowiska, ochrona zdrowia, kultura, komunikacja, gospodarka, sport. Łatwo zauważyć także znaczną poprawę poziomu i jakości życia mieszkańców, co w efekcie skutkuje szeroko pojętym wielofunkcyjnym rozwojem Gminy Jabłonka.

Artur Górka,

Sekretarz Gminy Jabłonka

Robert Kowalczyk,

Dyrektor Orawskiego Centrum Kultury

Karolina Świetlak,

Podinspektor w Referacie Strategii i Promocji
Urzędu Gminy Jabłonka

KRZESZOWICE

– tutaj warto:
żyć, pracować,
wypoczywać

Rynek w Krzeszowicach

Gmina Krzeszowice to największa gmina powiatu krakowskiego, o powierzchni 139 km², licząca 31,9 tys. mieszkańców. 25 km do Krakowa, 50 km do Katowic – to odległości z Krzeszowic do centrów stolic Małopolski i Śląska. Blisko z Krzeszowic jest także do dwu najważniejszych w Polsce regionalnych portów lotniczych – krakowskiego i śląskiego. Kraków Airport w Balicach jest w zasięgu kilkunastu minut jazdy samochodem, śląskie Pyrzowice to odległość niespełna 80 km od Krzeszowic.

Znaczna część gminy leży na terenie Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych – znajdują się tu trzy parki krajobrazowe i trzy rezerwy przyrody. Ziemia Krzeszowicka szczyci się wieloma atrakcyjnymi turystycznie obszarami i jest utkana siatką s zlaków turystycznych – pieszych, rowerowych i dydaktycznych; skorzystać można tu także z największego w Polsce kompleksu pól golfowych w Paczółtowicach.

Gmina Krzeszowice jest bogata w kilkadziesiąt zabytków historycznych, spośród których najczęściej odwiedzane są: uzdrowska zabudowa Krzeszowic, Sanktuarium Matki Boskiej Szkaplerznej w Czernej, drewniany kościół w Paczółtowicach i ruiny zamku „Tenczyn” w Rudnie. W Krzeszowicach działa uzdrowski Ośrodek Rehabilitacji Narządu Ruchu, kontynuujący kilkusetletnie tradycje uzdrowskie miasta. Zieleń w centrum miasta, piękne okolice, czysta woda i bogactwo przyrody – takie warunki mają na co dzień mieszkańcy gminy. Wygląd Krzeszowic zmieniła rewitalizacja Rynku i ulic położonych wokół niego oraz zupełnie nowe obiekty. W ostatnich latach Gmina

wzbogaciła się m.in. o dwa nowoczesne przedszkola, boiska sportowe, zmodernizowane szkoły, nowe place zabaw i nowe drogi, a w każdej wiosce udało się oddać nowe obiekty służące aktywnemu spędzaniu czasu wolnego. Należące do Gminy zabytki są sukcesywnie odnawiane – ciekawą inwestycją była rewitalizacja centrum Nowej Góry, podkreślająca historyczny miejski charakter tej miejscowości.

Zadaniem o kluczowym znaczeniu dla zachowania dobrego stanu środowiska naturalnego jest rozbudowa kanalizacji w Gminie. W sferze społecznej nastąpiło zwiększenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej oraz stworzenie nowych przestrzeni dla działalności kulturalnej, artystycznej i spotkań mieszkańców, co sprzyja integracji mieszkańców i umacnianiu poczucia przynależności do miejsca zamieszkania. Systematycznie wzrasta liczba przedsięwzięć realizowanych przez organizacje pozarządowe przy wsparciu finansowym Gminy.

– *W najbliższym czasie priorytetowym zadaniem będzie rozwój strefy aktywności gospodarczej i zaplecza naukowo-badawczego AGH w Miękinii oraz strefy inwestycyjnej w Krzeszowicach. Poprawa dostępności komunikacyjnej nastąpi poprzez modernizację linii kolejowej E-30, budowę park& ride, połączenia autostrady A4 z drogą wojewódzką nr 780 w gminie Alwernia oraz z drogą krajową nr 79 między Krzeszowicami a Trzebiną. Ważnym obszarem są dalsze działania na rzecz ochrony środowiska i poprawy infrastruktury komunalnej, które podniosą atrakcyjność gminy jako obszaru dobrze skomunikowanego, wygodnego do mieszkania i prowadzenia biznesu.* – mówi Wacław Gregorczyk, burmistrz Gminy Krzeszowice.

Majówka Hrabiny Zofii

Jan Bereza

Sekretarz Gminy Krzeszowice

BIBLIOTEKA W SZYNWAŁDZIE

W listopadzie 2014 r. w Szynwałdzie oddany został do użytku nowy budynek biblioteki o powierzchni 692 m². Biblioteka Publiczna w Szynwałdzie jest filią Gminnego Centrum Kultury i Bibliotek w Skrzyszowie. To nowoczesna biblioteka z salą teatralną, pracownią komputerową, salą multimedialną, miejscami otwartymi i dostępnymi dla wszystkich szkoleń, pokazów, wykładów, spotkań, służących upowszechnianiu wiedzy i kultury, także za pomocą nowoczesnych technik. W bibliotece wydzielone zostały przestrzenie dla użytkowników w różnym wieku. W wypożyczalni dla dzieci i dorosłych są wygodne fotele, gdzie w ciszy i spokoju można poczytać książki i czasopisma lub spotkać się ze znajomymi. Dzięki temu biblioteka stała się miejscem często odwiedzanym i przyjaznym dla wszystkich pokoleń użytkowników. – *Jesteśmy bardzo zadowoleni, z tego że powstało u nas takie miejsce. Nie trzeba jeździć do miasta, by spędzić ciekawie czas. Bardzo często tu przychodzimy odkąd jest ten nowy budynek* – mówi mieszkanka Szynwałdu – *dzieci chętnie spędzają tu czas.*

Szary, dwuspadowy dach ma nawiązywać do lokalnej zabudowy, a mocno przeszklony parter to

zachęta dla mieszkańców do jego częstych odwiedzin. Przed budynkiem powstał sporej wielkości plac z miejscami postojowymi dla rowerów i ławkami. Projekt architektoniczny Biblioteki Publicznej w Szynwałdzie, powstały w biurze Kucia Tyczyński Pracownia Architektoniczna, w 2014 r. zajął trzecie miejsce w plebiscyie „Gazety Wyborczej” na najciekawszą inwestycję architektoniczną. Za sprawą konkursu na Bryłę Roku 2014 biblioteka w Szynwałdzie stała się znana w całej Polsce, choć i wcześniej nowym budynkiem biblioteki interesowali się też dziennikarze czasopism poświęconych architekturze.

Nowy budynek Biblioteki Publicznej w Szynwałdzie powstał dzięki środkom pozyskanym przez Gminę Skrzyszów z Wieloletniego Programu Kultura+ (priorytet „Biblioteka+ Infrastruktura Bibliotek”) oraz programu Małopolska Biblioteka+ ogłoszonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego. Inwestycja wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia biblioteki kosztowała prawie 2,5 mln zł, z tego 1 mln przekazało Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a 170 tys. zł UMWM.

PIERWSZY ZBIORNIK MAŁEJ RETENCJI W MAŁOPOLSCE

Chroni przed powodzią, jest miejscem wycieczek rowerowych, wyróżnia gminę Skrzyszów: Zbiornik Korzeń to jedna z najdroższych i największych inwestycji realizowanych na terenie tego podtarnowskiego samorządu.

O potrzebie jego utworzenia mówiono od lat. – *We wszystkich opracowaniach i analizach przeciwpowodziowych mowa jest zazwyczaj o dużych rzekach, a kompletnie niezrozumiale dla mnie pomija się problem takich potoków, jak Wątok, z całą siecią wpływających do niego mniejszych cieków* – mówi prof. Piotr Gębica, który analizował zagrożenie w gminie Skrzyszów.

Uzależniony od przygotowania dokumentacji, zdobycia odpowiednich środków oraz koniecznością wykupienia gruntów, proces inwestycyjny nie był łatwy. W celu pełnego zabezpieczenia przeciwpowodziowego terenu gminy opracowana została koncepcja,

która dotyczyła całej długości Wątok, a nie tylko wybranego odcinka. Wreszcie, 31 maja 2012 r. została wbita pierwsza łopata pod budowę zbiornika Skrzyszów na potoku Korzeń. Zaraz po rozpoczęciu prac Wójt Gminy Skrzyszów Marcin Kiwior, przekonywał, że prace nie rozpoczęłyby się, gdyby nie zaangażowanie wielu ludzi i instytucji. – *Inwestycja, nie byłaby możliwa gdyby nie wielkie, by nie powiedzieć olbrzymie zaangażowanie wielu osób i instytucji. Wśród nich trzeba wymienić Zarząd Województwa Małopolskiego na czele z marszałkiem Markiem Sową oraz jego zastępcami Romanem Ciepiałą oraz Stanisławem Sorysem. Nie można również pominąć dużej pracy Małopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Krakowie, który był inwestorem prowadzącym to przedsięwzięcie i odpowiedzialnym za jego przebieg i zakończenie. Sprawnie ze swojej roli wywiązał się też Urząd Wojewódzki w Krakowie. On wydał pozwolenie na budowę zbiornika. Urząd Gminy w Skrzyszowie był i jest organem doradczym i pomocniczym. Do naszych zadań należały między*

innymi uzgodnienia, konsultacje, spotkania z mieszkańcami. Wszystko to odbyło się przy dużym wsparciu pani sołtys ze Skrzyszowa Haliny Mondel i pani sołtys Marii Żywiec z Szywałdu oraz radnego Piotra Kiwiora. Oni informowali ludzi i wyjaśniali wiele spraw. Podziękowania należą się również pracownikom Urzędu Gminy, jak i mojemu poprzednikowi. Najważniejsze, że sami mieszkańcy wykazali zrozumienie dla budowy zbiornika. Bez tego nie byłoby szans, żeby powstał. To też spowodowało brak protestów i szybkie uprawomocnienie się decyzji o budowie zbiornika – mówił.

Wykonawcą prac było konsorcjum firm, którego liderem jest Budimex S.A. Inwestycja kosztowała ponad 14,5 mln zł. 85% kosztów na ten cel pochodziło z Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, a pozostała kwota ze środków Województwa Małopolskiego.

Zbiornik do użytku oddano jesienią 2014 r. Zajął on 20 ha, jego pojemność wynosi 760 tys. m³ wody. Zapora mierzy 230 m. Zbiornik w kształcie litery V przyjmuje wodę z potoku Korzeń, który jest jednym z głównych dopływów Wątok. To właśnie woda spływająca ze wzniesień od strony Trzemesnej powodowała największy przyrost poziomu Wątok i wyrażała największe zniszczenia. Niewykluczone, że w przyszłości zbiornik będzie wykorzystywany też na potrzeby rekreacyjne. – *Są takie plany. Niewielka jego część ma być przeznaczona na ten cel. Wymaga to jednak zmiany planu zagospodarowania przestrzennego i uzgodnień z Zarządem Województwa Małopolskiego* – wyjaśnia Wójt. Tymczasem już obecnie zbiornik jest miejscem częstych wycieczek rowerowych mieszkańców Gminy Skrzyszów, ale nie tylko. Niewykluczone, że wokół niego powstaną ścieżki i szlak rowerowy.

W Gminie Skrzyszów zaznaczają, że zbiornik, mimo zminimalizowania zagrożenia, problemu podtopień nie rozwiąże w 100%. Dlatego powstała i powoli realizowana jest koncepcja budowy tzw. suchych polderów, które mają one powstać w Szywałdzie i Łękawicy. To obwałowane tereny, które zatrzymują wodę przy większych opadach. Inwestycja ta, wpisana do programu „Górna Wisła”, jest na etapie uzgodnień i planów. Koszt budowy jednego poldera szacowany jest na ok. 4 mln zł.

Małgorzata Chwistek
Urząd Gminy Skrzyszów

Odnowiony rynek w Szczucinie

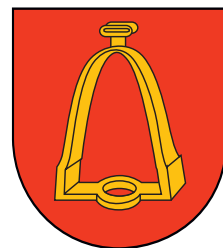

Hala widowiskowo-sportowa

Droga po zabezpieczeniu azbestu

NAJWAŻNIEJSZE INWESTYCJE I DZIAŁANIA, KTÓRE ZMIENIŁY WIZERUNEK I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY SZCZUCIN

Zakres działań dla samorządów jest szeroki i dotyka wielu płaszczyzn, których celem jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, a realizowane są w ramach zadań własnych gminy, zarówno o charakterze obligatoryjnym jak i fakultatywnym. Zachodzące zmiany istotne dla lokalnych środowisk nie trudno również zaobserwować i w Gminie Szczucin. Gmina Szczucin zmieniła się zarówno pod względem wizualnym jak i gospodarczym. Od samego początku dokonujących się w latach 90. zmian społeczno-gospodarczych Gmina nadrabia licznych zaległości, będące efektem zaniedbań minionych lat. Do dziś zabiegamy o dobre warunki działania małych i średnich przedsiębiorstw, które tworzą najwięcej miejsc pracy i dają dochody największej liczbie mieszkańców lokalnych środowisk.

Nasze działania po transformacji rozpoczęliśmy inwestycjami istotnymi dla mieszkańców oraz ważnymi ze względu na rozwój gospodarczy gminy, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii ochrony środowiska. Ważnym zadaniem była budowa sieci wodociągowych oraz Stacji Uzdatniania Wody w Suchym Gruncie wraz z magistralą przesyłową i zbiornikami wieżowymi. Zadanie zostało zrealizowane w latach 1992-1994. W zakresie rzeczowym inwestycji

wykonano 6 studni głębinowych (ujęć wody), budynec Stacji Uzdatniania Wody w Suchym Gruncie, dwa zbiorniki wieżowe o pojemności 300 m³ każdy, magistralę przesyłową łączącą SUW Suchy Grunt ze zbiornikami wieżowymi przy ul. Dunajewskiego w Szczucinie. Zadanie to (finansowane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie i środków własnych) umożliwiło wykonanie w kolejnych latach wodociągowania wszystkich miejscowości w Gminie Szczucin.

Niezbędnym i ważnym krokiem inwestycyjnym dla mieszkańców Gminy Szczucin była rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków „Szczucin” położonej w miejscowości Wola Szczucińska. W ramach zadania oczyszczalnia ścieków o przepustowości 350 m³/d została rozbudowana do przepustowości 1200 m³/d. Prace zrealizowano w latach 2008-2009, a ich koszt zamknął się w kwocie 9,73 mln zł. Środki finansowe pochodziły z puli Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, WFOŚiGW w Krakowie oraz Gminy Szczucin.

Nie możemy pominąć działań podjętych przez władze lokalne na rzecz unieszkodliwiania azbestu

Oczyszczalnia ścieków

na terenie Gminy. Zabezpieczenie odpadów azbestowych na drogach na terenie Gminy Szczucin realizowane było etapowo w latach 2002-2014 w oparciu o „Wojewódzki Program Unieszkodliwiania Azbestu na przykładzie Gminy Szczucin i jego uzupełnienia wykonane w latach 2005-2010”. W okresie tym wykonano zabezpieczenie odpadów na odcinkach dróg o łącznej długości 157,56 km za kwotę 59,77 mln złotych. Zadanie finansowane było ze środków: Fundacji EkoFundusz, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Krakowie, programów Unii Europejskiej: programu SAPARD, ZPORR, Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego (MRPO), Województwa Małopolskiego, budżetu Państwa oraz środków własnych Gminy.

Nie zapomniano także o działaniach na rzecz rozwoju sportu i rekreacji, i przystąpiono do budowy nowoczesnej hali widowiskowo-sportowej (lata 2002-2003) przy ul. Rudnickiego w Szczucinie. Hala służy lokalnej społeczności, odbywają się tutaj zawody, turnieje o randze wojewódzkiej, powiatowej a nawet ogólnokrajowej a także imprezy kulturalne. Jest to duży ośrodek z trybunami i zapleczem. W roku 2012 wokół hali wybudowany został kompleks boisk sportowych „Orlik”, a w roku 2014 wybudowano urządzenia do rekreacji i rehabilitacji. Budowa hali sportowej finansowana była ze środków Ministerstwa Sportu oraz Gminy Szczucin.

Nie zaniedbaliśmy też o działań zmierzających do poprawy wizualnej Gminy Szczucin. W roku 2011 wykonano przebudowę płyty Rynku wraz

z infrastrukturą na działkach nr 926 i 928 położonych w m. Szczucin o wartości 1,17 mln zł. W zakresie rzeczowym wykonano roboty rozbiórkowe i demontażowe, nawierzchnię z płyt kamiennych granitowych, z kostki granitowej czerwonej i szarej, otoczków, kostki brukowej, pomnik z granitu, wiatę przystankową, wiatę przy studni, wiatę przy pomniku, tereny zieleni, małą architekturę, kanalizację odwadniającą oraz oświetlenie parkowe. Zadanie zostało sfinansowane ze środków własnych Gminy oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W ciągu tych 25 lat nasze miasto oraz gmina bardzo się zmieniły, mimo to przed nami stoi jeszcze wiele wyzwań, lecz wierzymy, że tylko wspólny wysiłek i zaangażowanie ze strony całej wspólnoty mogą przynieść oczekiwane przez nas wszystkich zmiany i pożądane rezultaty. Stojąc na progu aplikowania o nowe środki z Unii Europejskiej, a także czekając na wprowadzenie nowych regulacji, które jeszcze bardziej poszerzać będą zakres samodzielności samorządu i upodmiotowienia jego mieszkańców, będziemy się zmieniać i rozwijać. To my decydujemy o tym, jak nam się żyje i jak świadczona jest większość usług publicznych, a sprawnie funkcjonujące samorządy to podstawa zaufania obywatelskiego.

Stacja uzdatniania wody

UROCZYSTA SESJA RADY GMINY SZERZYNY

08.03.2015 r.

W niedzielę 8 marca 2015 r. w sali posiedzeń Urzędu Gminy Szerzyny odbyła się VI uroczysta sesja Rady Gminy Szerzyny zwołana dla uczczenia 25-lecia Samorządności w Polsce. Obrady sesji były poprowadzone uroczystą mszą św. w intencji samorządu Gminy Szerzyny, sprawowaną w Kościele Parafialnym w Szerzynie. W uroczystej sesji udział wzięli księża ks. inf. Adam Kokoszka, ks. prałat Adam Ptak i Ks. Andrzej Augustyn, którzy otrzymali pamiątkowe obrazy przedstawiające miejscowe Kościoły, wykonane przez lokalnych artystów. Ponadto obecni byli: Radny Sejmiku Województwa Małopolskiego Wojciech Skruch, Radni Powiatowi Wacław Sychta, Roman Gabryel i Tomasz Pilch, Wójt Gminy Rzepiennik Strzyżewski Marek Karaś, Komendant Policji w Tuchowie Tomasz Bień, dyrektorzy placówek oświatowych oraz jednostek organizacyjnych Gminy Szerzyny, a także pierwsi samorządowcy wybrani w 1990 r. w wolnych wyborach do samorządu.

Podczas obrad sesji Rady Gminy wręczono pierwszym samorządowcom Gminy Szerzyny imienne statuetki oraz ryngrafy upamiętniające I kadencję władz samorządowych w III RP. podjęto uchwałę z okazji 25-lecia Samorządności oraz wysłuchano wykładu

historycznego Piotra Filipa upamiętniającego początki samorządu na terenie Gminy Szerzyny. Jednogłośnie podjęto uchwałę z okazji 25-lecia Samorządności. Spotkanie podczas uroczystej sesji uświetniło trio smyczkowe z Tarnowa. Warto dodać, iż jak na 8 marca przystało, Wójt Gminy Szerzyny Grzegorz Gotfryd wręczył wszystkim kobietom obecnym na sali różę, tym samym podtrzymując piękny zwyczaj święta kobiet.

ZESTAWIENIE INWESTYCJI GMINY SZERZYNY W LATACH 1990-2014

Kadencja Wójta Tomasza Pilcha (1990-2006)

Inwestycje w miejscowość Szerzyny:

1. Nowy most o konstrukcji stalowej wraz z dojazdami w Nagórzcu;
2. Remont mostu na drodze Szerzyny-Nadole;
3. Remont mostu na drodze na Radoszyce;
4. Wykonano nowe nawierzchnie asfaltowe na odcinkach dróg: Podlesie, Średnie; Betlejem, Nadole, Babia Góra, Radoszyce o łącznej długości 7 km;
5. Zmodernizowano 2 km drogi powiatowej przez Maślaki;

Tomasz Pilch (ur. 21.12.1960 r. w Jaśle), wykształcenie wyższe (Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie). Naczelnik Gminy Szerzyny (1988-1990), Radny Rady Powiatu Jasielskiego (1999-2003). Wójt Gminy Szerzyny w latach 1990-2006. Nagrody i wyróżnienia: Złoty Medal Za Zasługi Dla Pożarnictwa (2010), Zasłużony Dla Spółdzielczości Bankowej (2011), Medal Za Zasługi w Opiece Nad Kombatantami (2013).

6. Wykonano wiele nowych zjazdów do pól i gospodarstw;
7. Ułożono nowe chodniki z kostki brukowej w centrum wsi;
8. Odbudowano wiele przepustów zniszczonych podczas powodzi;
9. Remont kotłowni szkolnej w szkole podstawowej w Szerzynach;
10. Wykonano remont budynku gospodarczego, malowania dachu na domu nauczyciela; częściowej wymiany stolarki okiennej, remontu pomieszczeń socjalnych w szkole podstawowej.

Inwestycje w miejscowości Ołpiny:

1. Wykonano nowe nawierzchnie asfaltowe na odcinkach dróg: Teresin, Podlesie, Borówka, Nadole, Pustki, Cmentarz, Teresin, Długobrza, Kamień o łącznej długości 7,3 km;
2. Wykonano nowe chodniki z kostki brukowej w centrum wsi;
3. Wykonano wiele nowych zjazdów do pól i gospodarstw;
4. Odbudowano wiele przepustów zniszczonych podczas powodzi;
5. Wykonanie punktów oświetlenia ulicznego przy drogach powiatowych i gminnych;
6. Wykonano remont i doposażenie pomieszczeń szkolnych.

Inwestycje w miejscowości Cermna:

1. Wykonano nowe nawierzchnie asfaltowe na odcinkach dróg: Przydole, Pasterniki,-Góry, Srokowiec, Góry, Zakobyle, o łącznej długości 5 km;
2. Wykonano nową nawierzchnie drogi powiatowej Cermna-Dębowa o długości 0,3 km;
3. Położono nawierzchnie asfaltową na parkingu w centrum wsi;
4. Wyżwirowano wiele odcinków dróg gminnych;
5. Odtworzono kilkaset metrów bieżących rowów przydrożnych;
6. Wykonano wiele przepustów i zjazdów do pól i gospodarstw;
7. Odbudowano wiele przepustów zniszczonych podczas powodzi;

8. Wykonanie punktów oświetlenia ulicznego przy drogach powiatowych i gminnych;
9. Wykonano częściowej wymiany stolarki drzwiowej i okiennej, malowania ścian pomieszczeń szkoły podstawowej w Cermnej;

Inwestycje w miejscowość Swoszowa:

1. Wykonano nowe nawierzchnie asfaltowe na odcinkach dróg: Przymiarek, p. wieś, Zapole, Góry, o łącznej długości 1,4 km;
2. Wykonano remont przepustu k. Domu strażaka;
3. Odbudowano wiele przepustów zniszczonych podczas powodzi;
4. Wyremontowano żwirem wiele odcinków dróg;
5. Wykonano wiele nowych przydrożnych rowów i zjazdów do pól i gospodarstw;
6. Wykonano podbudowę pod parking k. Domu strażaka oraz chodnik z kostki brukowej przed budynkiem;
7. Wykonanie punktów oświetlenia ulicznego przy drogach powiatowych i gminnych.

Inwestycje w miejscowość Żurowa:

1. Wykonano nowy most żelbetowy z chodnikami w miejsce zniszczonego podczas powodzi na drodze na Dział;
2. Zabezpieczono uszkodzone podczas powodzi fundamenty mostu w centrum miejscowości na drodze na Niwy;
3. Uregulowano i umocniono ok 200 mb potoku dla zabezpieczenia drogi oraz remizy OSP przed powodzią;
4. Wykonano nową kładkę dla pieszych k. P Słoty;
5. Wykonano nowe nawierzchnie asfaltowe na odcinkach dróg: Niwy, Lipie, Dział, Podjurze, Podlesie, Dobrocin, Na cmentarz, o łącznej długości 2,6 km;
6. Przebudowano gruntownie odcinek drogi Żurowa-Kamień;

7. Wykonano podbudowę tłuczniową odcinka drogi na Podjurze;
8. Wykonano wiele rowów przydrożnych;
9. Wykonano wiele nowych przydrożnych rowów i zjazdów do pól i gospodarstw;
10. Wykonanie punktów oświetlenia ulicznego przy drogach powiatowych i gminnych;
11. Wymieniono pokrycie dachowe na szkole podstawowej w Żurowej.

Kadencja Wójta Stanisława Kmiecika (2006-2014)

Stanisław Kmiecik (ur.14.04.1951) wykształcenie wyższe (Akademia Rolnicza w Krakowie). Przewodniczący Gminnego Związku Kółek i Organizacji Rolniczych (1980-1998); radny Rady Powiatu Tarnowskiego (2002-2006 i od 2014); przewodniczący Komisji Rady Powiatu Tarnowskiego ds. Rozwoju Powiatu, Rolnictwa, Ochrony Środowiska (2002-2006).

1. **Zagospodarowanie placu kościelnego w Szerzynch** w ramach inwestycji pn. „Poszerzenie oferty turystycznej poprzez uporządkowanie i zagospodarowanie placu kościelnego w Szerzynch” w ramach PROW na lata 2007-2013 (wartość całkowita projektu: 34 800 zł, w tym kwota dotacji: 24 600 zł).
2. **Zagospodarowanie przestrzeni publicznej poprzez budowę obiektów małej architektury oraz niezbędnej infrastruktury technicznej w miejscowości Ołpiny** w ramach PROW na lata 2007-2013 (wartość całkowita projektu: 167 890 zł, w tym kwota dotacji: 89 507 zł).
3. **Odnowa cmentarza wojennego w Ołpinach** w ramach inwestycji pn „Odnowa centrum wsi poprzez wykonanie remontu muru ogrodzeniowego zabytkowego cmentarza wojennego z okresu I wojny światowej – etap III” w ramach PROW na lata 2007-2013 (wartość całkowita projektu: 299 466 zł, w tym kwota dotacji: 183 106 zł).
4. **Place zabaw w Swoszowej i Żurowej** przy szkołach podstawowych w ramach rządowego programu „Radosna szkoła” (wartość całkowita projektu: 240 000 zł, w tym kwota dotacji: 118 000 zł).
5. **Budowa kanalizacji w Ołpinach** w ramach inwestycji „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” współfinansowanej z PROW na lata 2007-2013 (wartość całkowita projektu: 5 467 580 zł, w tym kwota dotacji: 3 010 000 zł).
6. **Kolektory słoneczne** – inwestycja w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Współpracy (wartość całkowita projektu: 1 574 074,50 zł).
7. **Zakup instrumentów muzycznych dla orkiestry dętej w Szerzynch** (wartość całkowita projektu: 28 030 zł, w tym kwota dotacji: 17 091,45 zł)
8. **Zakup instrumentów muzycznych dla orkiestry dętej w Żurowej** w ramach projektu: „Ożywienie społeczno-kulturalne Gminy Szerzyny poprzez zorganizowanie warsztatów muzycznych oraz wyposażenie orkiestry dętej w instrumenty muzyczne” (wartość całkowita projektu: 29 635,10 zł, w tym kwota dotacji: 16 970,21 zł).
9. **Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu w miejscowości Ołpiny** poprzez utworzenie siłowni plenerowej (wartość całkowita projektu: 42 488,28 zł, w tym kwota dotacji: 25 000 zł).
10. **Zagospodarowanie przestrzeni publicznej poprzez utwardzenie placu w miejscowości Swoszowa** (wartość całkowita projektu: 54 510,14 zł, w tym kwota dotacji: 25 000 zł)
11. **Zagospodarowanie infrastruktury rekreacyjnej poprzez modernizację ścieżki dla pieszych, terenu pomiędzy budynkami oraz montaż elementów małej architektury wraz z zielenią w miejscowości Czerмна** (wartość całkowita projektu: 49 453,16 zł, w tym kwota dotacji: 25 000 zł).
12. **Budowa boiska sportowego wraz z niezbędną infrastrukturą w miejscowości Szerzyny** (wartość całkowita projektu: 1 381 961 zł, w tym kwota dotacji: 500 000 zł)
13. **Zagospodarowanie przestrzeni publicznej poprzez budowę obiektów małej architektury oraz niezbędnej infrastruktury technicznej w miejscowości Ołpiny** (wartość całkowita projektu: 167 897,53 zł, w tym kwota dotacji: 89 507 zł)
14. **Sześć oddziałów przedszkolnych na terenie gminy Szerzyny wyposażono w sprzęt dydaktyczny i sprzęt RTV i AGD oraz meble** w ramach projektu pn. „Unowocześniamy oddziały

- przedszkolne w Gminie Szerzyny” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki EFS (wartość całkowita projektu: 460 316 zł)
- 15. W centrum miejscowości Żurowa powstał wielofunkcyjny plac**, tj. boisko do gier zespołowych, plac zabaw, miejsca parkingowe, ciągi piesze w ramach projektu „Odnowa centrum wsi Żurowa poprzez zagospodarowanie pustej przestrzeni i modernizację infrastruktury” realizowanego w ramach Małopolskiego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013 (wartość całkowita projektu: 647 143 zł, w tym kwota dotacji: 444 079 zł.)
- 16. Budowa wielofunkcyjnej sali gimnastycznej w Czermnej** w ramach MRPO na lata 2007-2013 (wartość całkowita projektu: 5 373 730 zł, w tym kwota dotacji: 2 446 738 zł)
- 17. Odnowa centrum wsi Czerzna poprzez przebudowę i rozbudowę wiejskiego domu kultury** (wartość całkowita projektu: 557 503 zł, w tym kwota dotacji: 326 176 zł)
- 18. Modernizacja domu kultury** w ramach projektu: „Odnowa centrum wsi Ołpiny poprzez modernizację domu kultury” (wartość całkowita projektu: 495 518 zł, w tym dotacji: 304 621 zł).
- 19. Budowa Orlika w Szerzynch** w ramach rządowego programu „Moje boisko Orlik 2012” (wartość całkowita projektu: 1 386 739,00 zł, w tym kwota dotacji: 999 999,00 zł).
- 20. Budowa boiska w Żurowej** w ramach programu „Orlik Plus” (wartość całkowita projektu: 406 000 zł, w tym kwota dotacji: 131 000 zł).
- 21. Modernizacja sali gimnastycznej w miejscowości Ołpiny** współfinansowana przez Ministerstwo Sportu i Turystyki (wartość całkowita projektu: 229 331 zł, w tym kwota dotacji: 110 000 zł).
- 22. Wykonanie kompleksowej termomodernizacji** trzech ośrodków zdrowia na terenie gminy w miejscowościach Szerzyny, Ołpiny i Czerzna.
- 23. Budowa kanalizacji sanitarnej oraz przepompowni ścieków w Szerzynch**, projekt współfinansowany przez UE w ramach z Funduszu Spójności (wartość całkowita projektu: 10 196 328,00 zł, w tym kwota dotacji: 6 138 407,00 zł).
- 24. Zakup samochodu asenizacyjnego** w ramach PROW na lata 2007-2013 (wartość całkowita projektu: 402 000 zł, z czego kwota dotacji: 246 000 zł).
- 25. Budowa bieżni lekkoatletycznej, boiska wielofunkcyjnego w miejscowości Szerzyny** – inwestycja współfinansowana w ramach Programu Rozwoju Regionalnej Infrastruktury Sportowej przez Ministerstwo Sportu i Turystyki (wartość całkowita projektu: 496 369 zł, w tym kwota dofinansowania: 223 366 zł).
- 26. Powstały ścieżki ekologiczne w miejscowościach Szerzyny i Ołpiny** w ramach zadania pn. „Podniesienie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży na terenie Gminy Szerzyny poprzez utworzenie ścieżek ekologicznych” współfinansowanego przez WFOŚiGW w Krakowie (wartość całkowita projektu: 122 241,00 zł, w tym kwota dotacji: 45 777,00 zł).

Dlaczego warto pracować wspólnie?

Kilka słów o współpracy organizacji pozarządowych z jednostkami samorządu terytorialnego

W 2003 roku wprowadzono w Polsce w życie ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie określającą podstawowe formy i obszary współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a samorządami. Dla niektórych ustawa była tylko potwierdzeniem istniejącej od lat istniejącej współpracy. Przykładem może być tutaj województwo małopolskie, gdzie od początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia w wielu rodzących się samorządach nawiązywały się stałe, głębokie i rzeczywiste relacje międzysektorowe. Jednocześnie w wielu gminach i powiatach w Polsce współpraca faktycznie nie istniała – czasem wynikało to ze słabości trzeciego sektora, czasem z niechęci lokalnych polityków czy urzędników. I dziś mamy do czynienia z taką sytuacją – nadal są lokalne społeczności, gdzie współpraca układa się słabo, jest retoryczna lub realizowana na poziomie minimum.

Dlaczego warto więc pracować wspólnie? Jakie są korzyści ze współpracy organizacji pozarządowych i jednostek samorządu terytorialnego? Przede wszystkim:

- rozwija się lokalny kapitał ludzki poprzez dyskusje, spotkania, szkolenia, praktyki, wymiany;
- rośnie skuteczność działania zarówno organizacji pozarządowych jak i samorządów – spadają koszty usług lub mamy je lepsze za tę samą kwotę;
- pojawiają się innowacje społeczne, rozumiane jako wprowadzanie zmian dotyczących poprawy warunków ekonomicznych i jakości życia mieszkańców lokalnych społeczności;
- samorządy i organizacje pozarządowe mają dzięki współpracy lepszy dostęp do zasobów.

Do innych rezultatów współpracy, w szczególności na linii sektor pozarządowy – samorząd

terytorialny można zaliczyć także wprowadzenie zupełnie nowych usług dla społeczności lokalnej, niższe ich koszty i poprawę ich jakości oraz integrowanie programów realizowanych oddzielnie przez organizacje pozarządowe i JST.

Jakie warunki powinny tworzyć zarówno wspólnoty lokalne jak i samorząd, aby odnosić istotne korzyści ze współpracy trzecim sektorem? Przede wszystkim należy rozwijać wzajemne zaufanie współpracujących partnerów, jak również dbać o brak manifestacji przewagi ze strony samorządu. Istotne są także elastyczność i skłonność do ustępstw i negocjacji po obu stronach współpracy oraz umiejętność porozumiewania się. Zwykle współpraca pozarządowo-samorządowa rozwija się dobrze, gdy istnieje wspólna misja i wzajemnie uzupełnianie w działaniu. I wreszcie, konieczne jest istnienie pełnego, równorzędnego zaangażowania z obu stron.

Powodzenie współpracy organizacji publicznych i pozarządowych w lokalnych społecznościach w dużej mierze zależy także od następujących działań:

- wyznaczenia celów i oczekiwań, jakie może zrealizować i dostarczyć współpraca – np. jakie cele przyświecają porozumieniom w gminach pomiędzy organizacjami, co mogą wspólnie organizacje osiągnąć;
- zdefiniowania mierników sukcesu – co będzie osiągnięciem podejmowanych działań w ramach podejmowanych porozumień;
- opracowania systemu wzajemnej kontroli;
- dzielenia się wiedzą i wzajemne uczenie na temat budowania wzajemnych relacji międzysektorowych.

Można zidentyfikować także bariery, które mogą hamować rozwój zadawalającej współpracy na poziomie lokalnym. Przede wszystkim źle współpracuje się, gdy organizacja i jednostka samorządu terytorialnego nie podziela tych samych wartości. Kłopoty powstają, gdy organizacje nie chcą zrozumieć własnych zasad działania – zwykle gdy JST usilnie wymaga przyjęcia własnych zasad, np. określonego poziomu formalizacji. Niezmiernie trudno o dobrą współpracę, gdy organizacja pozarządowa i samorząd postępują

się stereotypami i fałszywymi wyobrażeniami o funkcjonowaniu potencjalnych partnerów do współpracy i wreszcie, gdy brakuje ludzi, którzy znają zarówno samorząd jak i trzeci sektor.

Na zakończenie, warto wspomnieć o cechach idealnej, lokalnej współpracy międzysektorowej. Po pierwsze współpraca musi być rzeczywista, tzn. opierać się na realnych, zaangażowanych działaniach, a nie retoryce. Po drugie, współpraca powinna wykorzystywać różne formy prawne od zlecenia zadań po partnerstwa trójsektorowe. Po trzecie, idealne współdziałanie jest także otwarte – każda organizacja ma prawo współpracować, w szczególności nowopowstała organizacja pozarządowa. Po czwarte, istotne jest także realizowanie wspólnych celów, ważnych dla całej społeczności lokalnej. I wreszcie na koniec: istotne są różne dobre praktyki współdziałania, które można wdrożyć w gminie czy powiecie. Ale warto pamiętać, że współpraca zawsze powinna być adaptacyjna, czyli zorientowana na lokalny kontekst i sytuację. Pomysły „z drugiej półkuli” zwykle jednak do naszych lokalnych warunków niestety nie pasują.

dr hab. Ewa Bogacz-Wojtanowska
Uniwersytet Jagielloński

V Małopolska Konferencja

Szybka Kolej Aglomeracyjna
dla 2 milionów mieszkańców
Krakowa i Małopolski

ZAPROSZENIE

Kraków, 30 czerwca 2016 r.

Szybka Kolej Aglomeracyjna w Małopolsce

Szybka Kolej Aglomeracyjna (SKA) to projekt usprawnienia ruchu w Małopolsce z głównym węzłem w Krakowie. W ramach SKA konieczna jest modernizacja dotychczas istniejących linii kolejowych, a także modernizacja oraz zbudowanie nowych przystanków.

Wokół Krakowa znajduje się ok. 400 km linii kolejowych, w tym prawie 120 km na terenie Krakowa; 33 stacje, w tym 18 na terenie Krakowa oraz 40 przystanków osobowych, w tym 11 na terenie Krakowa.

W celu zwiększenia wykorzystania istniejącej infrastruktury kolejowej w obsłudze Krakowa należy pilnie **wybudować co najmniej 30 nowych przystanków** osobowych oraz jeszcze więcej wokół Krakowa.

Ponadto konieczne jest pełne wykorzystanie jednego z najnowocześniejszych w Europie Dworca Głównego PKP w Krakowie posiadającego 5 peronów z 10 torami w centrum miasta. To wielki potencjał do zagospodarowania. Po zbudowaniu dodatkowej pary torów Kraków - Bieżanów **pociągi SKA powinny odjeżdżać z Dworca PKP co 5 minut we wszystkich kierunkach Krakowa i okolic.**

Przejazd koleją jest kilkakrotnie szybszy i tańszy od komunikacji miejskiej.

Szybka Kolej Aglomeracyjna w liczbach

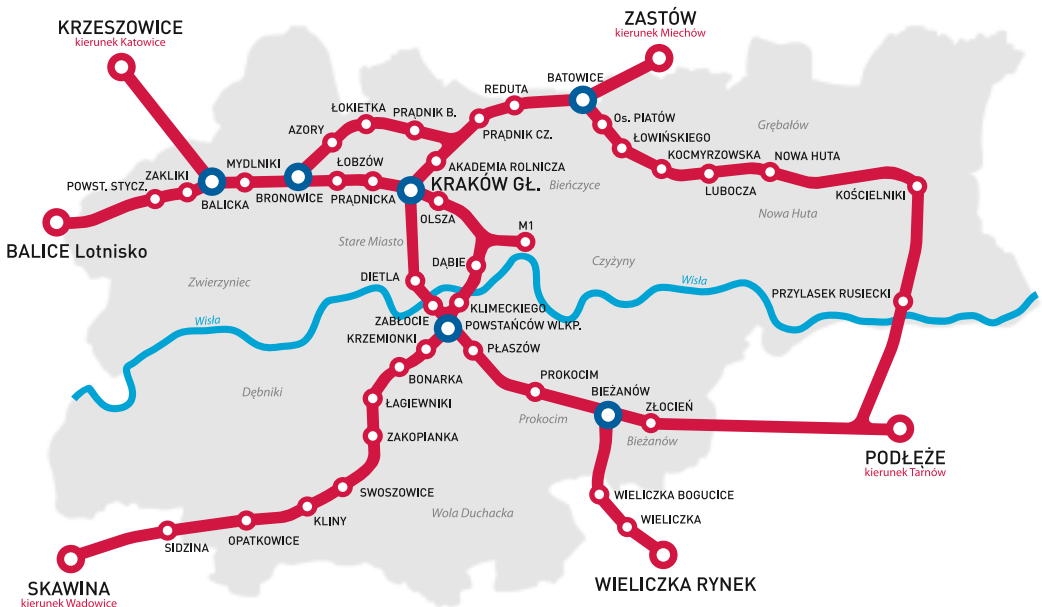
- 2 miliony – ilość mieszkańców Małopolski z dostępem do SKA
- 15 minut – docelowa częstotliwość kursowania pociągów SKA
- 50 – ile potrzeba nowych pociągów SKA
- 150 – doc. ilość przystanków SKA w Krakowie i Małopolsce
- 120 km linii kolejowych w Krakowie (linie tramwajowe - 80 km)
- 350 – ilość osób, które może przewieźć 1 pociąg SKA
- 120 km/h – prędkość pociągu SKA w Krakowie
- 400 km linii kolejowych wokół Krakowa

Szybka Kolej Aglomeracyjna to szansa na:

- ✍ poprawa komfortu jazdy dla mieszkańców i 12 milionów turystów
- ✍ odkorkowanie dróg dojazdowych do Krakowa
- ✍ ograniczenie zanieczyszczenia powietrza
- ✍ bezkolizyjność i oszczędność czasu
- ✍ budowa parkingów Park&Ride

**SCHEMAT SZYBKIEJ
KOLEI AGLOMERACYJNEJ**

Bobowa

Krzeszowice

Bartne

Brzesko

Biecz

foto: Lukasz Herold

Szczucin

Jablonka

Gorlice